

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS

Asignavimų valdytojo kodas

90.46.1902

2011–2013 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

MISIJA

Mažinti korupciją kaip grėsmę žmogaus teisėms ir laisvėms, teisinės valstybės principams, ekonominei plėtrai.

VEIKLOS KONTEKSTAS

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) – Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinga teisėsaugos įstaiga, kuri atskleidžia ir tiria korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengia ir įgyvendina korupcijos prevencijos priemones.

STT veikla plėtojama trimis viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo, antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo kryptimis.

Išorės veiksniai

Politiniai ir teisiniai veiksniai:

- Lietuvoje kova su korupcija yra pagrįsta nacionaline ir tarptautine teise.

Teisinė bazė ir šalies institucinė sistema sukuria prielaidas korupcijos priežasčių šalinimo mechanizmu funkcionuoti (Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas (Žin., 1997, Nr. 2-16), STT įstatymas (Žin., 2000, Nr. 41-1162), Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 57-2297), Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 65-2633), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (Žin., 2002, Nr. 37-1341) ir kt.). Lietuvos Respublikos Seimas, vertindamas korupciją kaip grėsmę politinei sistemai, pilietinei visuomenei ir nacionaliniam saugumui, matydamas būtinybę, kad valstybės institucijos vykdytų kryptingą ir veiksmingą antikorupcinę politiką, 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 patvirtino Lietuvos Respublikos nacionalinę kovos su korupcija programą. Programa buvo įgyvendinama pagal nuolat atnaujinamą priemonių planą.

Korupcijos prevencijai ir efektyviam tyrimui didelės įtakos turi Lietuvos ratifikuoti tarptautiniai teisės aktai: Europos baudžiamosios teisės konvencija dėl korupcijos, Europos civilinės teisės konvencija dėl korupcijos, Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją. Prisiimti tarptautiniai įsipareigojimai skatina antikorupcinės veiklos pažangą, visuomenės saugumo užtikrinimą.

Kova su korupcija yra Vyriausybės 2011 metų vienas iš prioritetų (Žin., 2010, Nr.123-6285), kurio tikslas panaikinti korupcijos sąlygas ir motyvus viešajame sektoriuje: užtikrinti priimamų teisinių sprendimų ir viešųjų finansų naudojimo skaidrumą ir viešumą, atsakingų teisėsaugos institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą, taip pat pasiekti, kad „Transparency International“ skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas nuolat gerėtų.

- Lietuvos Respublikos Seimas, pripažindamas neginčijamą svarbą ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygiu stiprinti korupcijos prevencijos ir kovos su ja politiką bei siekdamas įgyvendinti Europos Sąjungos Tarybos 2008 m. spalio 24 d. priimto sprendimo 2008/852/TVR dėl kovos su korupcija kontaktinių punktų tinklo (*Oficialusis leidinys, L 301, 12/11/2008, p. 38–39*) nuostatą, 2010 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. XI-657 (Žin., 2010 Nr. 9-402) paskyrė STT Europos Sąjungos valstybių narių kovos su korupcija kontaktinių punktų tinklo nare. Lietuva ir jos institucijos bendradarbiauja su Jungtinių Tautų Organizacija įgyvendindama Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją, dalyvauja Europos Tarybos valstybių grupėje prieš korupciją (GRECO), įgyvendina vystomojo bendradarbiavimo projektus pereinamojo laikotarpio šalims. Tai sudaro sąlygas stiprinti valstybės institucijų, atsakingų už kovą su korupcija, gebėjimus, įgyti joms naudingos tarptautinės patirties.

Ekonominiai veiksniai:

- Ekonominę korupcijos mastą sunku tiksliai nustatyti, kadangi skiriasi pateikiami duomenys, tačiau akivaizdu, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp ekonomikos augimo, rinkos konkurencingumo, gyvenimo kokybės, tiesioginių užsienio investicijų ir korupcijos. Pasaulio praktika rodo, kad besivystančiose šalyse, kuriose korupcijos lygis žemas, gyvenimo kokybė yra 300 proc. aukštesnė ir atvirkščiai – korupcijos padidėjimas 1 indekso punktu sumažina BVP augimą 0,13 proc., o BVP dalį vienam gyventojui – apytiksliai 425 JAV doleriais.

Tarptautinės nevyriausybinės organizacijos Pasaulio ekonomikos forumo (angl. World Economic Forum) paskelbtame¹ 139 valstybių sąrašė pagal didžiausią 2010–2011 metų ekonominio konkurencingumo indeksą konkurencingiausiomis šalimis išliko: Šveicarija, Švedija, Singapūras. Šių šalių konkurencingumą lėmė stabili makroekonominė aplinka, skaidrios bei efektyvios viešosios institucijos. Lietuva šiame sąrašė užėmė 53 vietą (6 pozicijomis aukščiau nei 2009–2010 metais).

Šveicarijoje veikiančio Tarptautinio vadybos vystymo instituto (angl. International Institute for Management Development – IMD) sudaromame pasaulio ekonomikų konkurencingumo reitinge Lietuva 2010 metais smuktelėjo į 43 vietą iš 31-osios, skirtos 2009 metais. Šis tyrimas atskleidė, kad Lietuvos konkurencingumą labiausiai smukdė išaugęs biudžeto deficitas, infliacija, smukusi ekonominė plėtra, pablogėjusios verslo kreditavimo sąlygos, smarkiai padidėjęs nedarbo lygis ir sumenkusi tiesioginių užsienio investicijų dalis šalies bendrajame vidaus produkte. Nors šalies ekonominė būklė ir pablogėjo, pagal tyrimo duomenis padidėjo valdžios veiklos efektyvumas, ypač viešųjų finansų politikos srityje, verslo veiklos efektyvumas, taip pat pagerėjo šalies infrastruktūra.

- Korupcija sudaro prielaidas šešėlinei ekonomikai didėti, monopoliniams dariniams atsirasti, neigiamai veikia mokesčių įmokas į valstybės biudžetą, blogina šalies įvaizdį bei stabdo tiesioginių užsienio investicijų atėjimą. Korupcijai darant neigiamą įtaką rinkai, mažėja šalies ūkio bei įmonių efektyvumas, konkurencingumas, prastėja prekių ir paslaugų kokybė, investicijų srautai, o labiausiai – viešojo sektoriaus paslaugos. Pastarieji veiksniai skatina nepasitikėjimą valstybės institucijomis ir nusivylimą valstybe, tai kelia visuomenės abejones valdžios priimamais sprendimais strateginiais valstybės investavimo ar mokesčių politikos klausimais. Pasaulio banko ekspertai pažymėjo, jog šešėlinės ekonomikos dalis negali būti apskaičiuota tiesiogiai, buvo remtasi šalies darbo rinkos, mokesčių ir kitais rodikliais. Ekspertai taip pat konstatavo, kad šešėlinę ekonomiką skatina didelė mokesčių našta, griežtos darbo rinkos taisyklės, prastas viešųjų paslaugų lygis, taip pat prasta „oficialiosios“ ekonomikos būklė.

Varžymasis dėl valstybinių užsakymų tikėtina dar labiau padidina korupcijos mastą, kadangi nebuvo pašalintos priežastys, lemiančios korupciją atliekant viešuosius pirkimus.

Nors statybų sektorius išgyvena vieną sunkiausių krizių po Nepriklausomybės atkūrimo, didžioji dalis problemų statybų sektoriuje ir toliau liko neišspręstos. Tyrimai atskleidė, kad vienos iš labiausiai korumpuotų procedūrų pastaraisiais metais yra žemės paskirties keitimas, leidimų statybos darbams ir rekonstrukcijai išdavimas bei derinimas.

Pasaulio banko teigimu²:

- Apytikslė korupcijos kaina – daugiau kaip 5 proc. globalaus BVP (2,6 trilijonų JAV dolerių).
- Kasmet kyšiams sumokama daugiau kaip 1 trilijonas JAV dolerių.
- Korupcija apie 10 proc. padidina verslo išlaidas pasauliniu mastu, 25 proc. – viešųjų pirkimų kainą besivystančiose šalyse.
- Verslo perkėlimą iš šalies, kurioje korupcijos lygis žemas, į šalį, kurioje korupcijos lygis vidutinis arba aukštas, galima prilyginti apmokestinimui mokesčiais taikant 20 proc. tarifą.

Tačiau su korupcija aktyviai kovojančios šalys gali padidinti savo nacionalines pajamas iki keturių kartų⁴. Tai reiškia, kad vienas kovai su korupcija išleistas litas leidžia sutaupyti keturis.

Socialiniai veiksniai:

- Blogėjant socialinei būklei, didėjant nedarbiui, pajamų skirtumai ir maži valstybės tarnautojų, dirbančių tose srityse, kuriose gali pasireikšti korupcija, atlyginimai, netvirtos socialinės garantijos sudaro galimybes plisti korupcijai.

- Tarptautinei organizacijai „Transparency International“ kasmet paskelbiant korupcijos suvokimo indeksą (KSI), pasaulio valstybės suskirstomos pagal suvokimą, kiek korupcija yra paplitusi tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų. Laikoma, kad valstybės, kurių KSI – ne didesnis kaip 5 balai (iš 10 galimų), susiduria su didelėmis korupcijos problemomis ir nesugeba pažaboti korupcijos. 2010 metais,

¹ Prieiga per internetą: <http://gcr.weforum.org/gcr09/>.

² Prieiga per internetą: <http://www.weforum.org/pdf/paci/BusinessCaseAgainstCorruption.pdf>.

lyginant su kaimyninėmis šalimis – Estija ir Latvija, vienintelei Lietuvai skirtas aukštesnis KSI nei 2009 metais, t. y. 5 balai, nors aukščiausią vertinimą iš kaimyninių šalių gavo Estija, tačiau jos KSI sumažėjo nuo 6,6 iki 6,5, Latvijos KSI sumažėjo nuo 4,5 iki 4,3.

Atsižvelgus į ekspertų vertinimus, galima teigti, kad ekspertai teigiamai vertina antikorpucinius pokyčius Lietuvos įstatymuose ir valdžios atstovų dėmesį korupcijai, ir Lietuva priartėjo prie barjero, nuo kurio šalis yra laikoma pajėgi kontroliuoti korupciją.

- Pagal 2010 metų Pasaulinio korupcijos barometro duomenis³ korupcija Lietuvoje vis dar išlieka rimta problema. 34 proc. Lietuvos gyventojų prisipažino, kad per pastaruosius dvylika mėnesių jie yra davę kyši.

- Korupcija tapatinama ne tik su korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, bet ir su blogu administravimu, netinkamu administracinių ir viešųjų paslaugų teikimu, valstybės tarnautojų nepakankama kompetencija, valstybės tarnautojų etikos trūkumu. Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis 2008“, kurį atliko „Transparency International“, tyrimo dalyviai korupcijos problemas Lietuvoje yra linkę sieti ne su nacionalinėmis kultūros savybėmis ar sovietmečio paveldu, bet, visų pirma, su moraliniu visuomenės nuosmukiu bei demokratinio valdymo ir administravimo įgūdžių stoka. Kaip papildomus veiksnius, kurie skatina korupcijos plitimą, gyventojai, tarnautojai ir verslininkai mini visuomenės atlidumą korumpuotiems asmenims, žmonių, ištraukusių į korupcinius sandėrius, nebaudžiamumą ir gėdos jausmo nebuvimą.

Vertindami antikorpucinį potencialą, respondentai mano, kad pagrindinės priemonės, padėsiančios sumažinti korupcijos lygį šalyje – tai sankcijų už korupcinį elgesį griežtinimas, visuomenės moralės kėlimas ir švietimo priemonių taikymas, įstatymų tobulinimas, atliekant jų antikorpucinę ekspertizę.

- Korupcija didina nepasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis, keldama vis didesnę piliečių nusivylimą ir politinį pasyvumą. Nepasitikėjimą valdžios institucijomis lydi nusivylimas jomis ir jų priimamais sprendimais, stiprėja netikėjimas savo galimybėmis kažką pakeisti. Tokį nusiteikimą atspindi ir aktyvumas politiniame šalies gyvenime, dalyvavimas (veikiau nedalyvavimas) priimant sprendimus. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ 2010 m. liepos 2–11 dienomis atlikta apklausa⁴ atskleidė vyraujančią lietuvių neigiamą nusiteikimą politinio gyvenimo, valdžios atžvilgiu: Seimu nepasitikimi 73,8 proc., Vyriausybe – 56,3 proc., politinėmis partijomis – 75,7 proc. apklaustųjų.

Nepasitikėjimą valdžios institucijomis lydi nusivylimas jomis ir jų priimamais sprendimais, taip pat ir netikėjimas savo galimybėmis kažką pakeisti. Tokį nusiteikimą atspindėjo ir aktyvumas politiniame šalies gyvenime, dalyvavimas (veikiau nedalyvavimas) priimant sprendimus. 2010 metais visuomenės pasitikėjimas tarnyba, palyginti su 2009 metais, nežymiai sumažėjo. Vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičius sudarė apie 35 proc., nepasitikinčiųjų – apie 46 proc., neturinčiųjų nuomonės – apie 19 proc., tuo tarpu 2009 metais vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičius⁵ sudarė apie 38 proc., nepasitikinčiųjų – apie 42 proc., neturinčiųjų nuomonės – apie 21 proc. Svyruojantį pasitikėjimą STT kaip ir kitomis teisėsaugos institucijomis galima sieti su bendra vyraujančia gyventojų pesimistine nuotaika ir pasitikėjimo valstybės institucijomis stoka. Kaip rodo „Korupcijos žemėlapis 2008“ tyrimo duomenys, televizija yra pagrindinis informacijos šaltinis (po asmeninės arba draugų patirties), kuris, pateikdamas informaciją, leidžia susidaryti gyventojams nuomonę apie korupcijos mastą Lietuvoje. Viešumas ir skaidrumas yra geriausi ginklai kovojant su korupcija, tačiau neretai žiniasklaida, formuodama neigiamą nuomonę apie valstybės institucijas, taip pat ir asmenų elgseną, nemažina, o veikiau didina korupciją, stiprina bejėgiškumo jausmą pasipriešinti korupcijai, skatina socialinį pasyvumą. Tačiau žiniasklaida galėtų diegti piliečiams pasitikėjimą savo jėgomis ir skatinti juos netoleruoti korupcijos.

Technologiniai veiksniai:

- Jungtinių Tautų atliktoje 2010 m. el. valdžios apžvalgoje „El. valdžios įtaka finansinio ir ekonominio nuosmukio metu“⁶ pateikiamas sisteminis informacijos ir ryšių technologijų įtakos didinant skaidrumo, efektyvumo ir priėjimo prie viešųjų paslaugų bei piliečių dalyvavimo įvertinimas. Lietuva 2010 metų ataskaitoje pagal el. dalyvavimo indeksą, kuris parodo bendrus nacionaliniams portalams ir gyventojams suteiktų galių rezultatus, užėmė 19 vietą iš 157 reitinguotų valstybių ir atsidūrė pirmajame dvidešimtuose tarp tokių šalių kaip Australija, Japonija, JAV, Danija, Vokietija, Nyderlandai. Vertinant el. valdžios vystymosi rodiklius Lietuva užima 28 vietą tarp 184 vertintų šalių. Elektroninis valdymas – tai viešojo administravimo subjektų veikloje diegiamų informacijos ir ryšio technologijų, naujovių, skirtų

³ Prieiga per internetą: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb/2010.

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.vilmorus.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=2&cntnt01returnid=20>.

⁵ Prieiga per internetą: Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenys.

⁶ Prieiga per internetą: <http://www.ivpk.lt/main-news.php?cat=30&n=1170>.

administracinėms ir viešosioms paslaugoms, demokratiniais procesais ir viešajai politikai tobulinti, visuma. Teigiama, kad labiausiai elektroninės valdžios plėtra stringa korupcijos pažeistose valstybės valdymo srityse, tokiose kaip: statybos leidimų išdavimas, žemės paskirties keitimas.

Skirtingas informacinių technologijų plėtojimas valstybės ir savivaldybių įstaigose riboja spartesnę informacijos sklaidą. Valstybės ir savivaldybių įstaigos nederina savo veiksmų diegdamos naujas informacines technologijas. Veiksmingas modernių informacinių technologijų naudojimas leistų išplėsti antikorupcinės informacijos sklaidą, užtikrinti informacijos valdymo sistemų funkcionavimą, disponuojamos informacijos apsaugą, padidinti keitimosi duomenimis spartą, gebėjimus analizuoti vis didėjančius duomenų informacinius srautus, supaprastinti darbą, sumažinti veiklos sąnaudas ir kt.

- Tarnybos veiklos specifiškumas reikalauja informacinių, technologinių inovacijų taikymo. Naujos specialios techninės priemonės padeda spręsti tarnybai iškeltus uždavinius, jos ypač reikalingos baudžiamajam persekiojimui vykdyti, be to, modernios informacijos technologijos leidžia išplėsti antikorupcinės informacijos sklaidą. STT palaikomas optimalus informacinių technologijų išsivystymo lygis leidžia padidinti veiklos veiksmingumą (rezultatyvumą). Darbuotojai aprūpinti būtiniausia operatyvaus aprūpinimo kompiuterine ir programine (specialiąja įranga), modernizuojančia STT veiklą, supaprastinančia vidaus procedūras ir duomenų apdorojimą, padidinančia kontrolės efektyvumą, paspartinančia analizės procesus ir padidinančią tarnybos galimybes apsaugoti išlaptintą informaciją nuo neteisėto atskleidimo, užtikrinančia komunikaciją tiek su Lietuvos, tiek ir užsienio partneriais.

- Pakankamas STT darbuotojų informacinių ir komunikacinių technologijų išmanymas, mokėjimas ir gebėjimas naudotis kompiuterine technine ir programine įranga. 32 proc. STT darbuotojų (76) turi Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (angl. European Computer Driving Licence ECDL), t. y. dokumentą, rodantį, kad jo savininkas turi pakankamai žinių apie informacijos technologijas ir sugeba naudotis asmeniniu kompiuteriu bei dažniausiai naudojama taikomąja programine įranga. Tarnyba, suprasdama informacinių ir komunikacinių technologijų galimą įtaką veiklos rezultatyvumui, nuo 2010 m. vasario 26 d. vykdo projektą, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP-4.1.-VRM-03-V „Valstybės institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas“, pagal kurią bus ugdomi darbuotojų informacijos valdymo gebėjimai.

Vidaus veiksniai:

Finansiniai ir žmogiškieji ištekliai:

- 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme STT skirti asignavimai – 17.115 tūkst. litų (iš viso), iš jų išlaidoms – 16.952 tūkst. litų (iš jų 11.381 – darbo užmokesčiui), turtui įsigyti – 163 tūkst. litų.

Didžiausia STT biudžeto dalis (apie 83 proc.) skiriama baudžiamajam persekiojimui vykdyti, korupcijos prevencijai įgyvendinti – apie 7 proc., antikorupciniam visuomenės švietimui ir informavimui įgyvendinti – apie 2 proc.

2010 metais STT asignavimai, palyginti su 2009-aisiais, sumažėjo 4.240 tūkst. litų arba apie 20 proc. (iš jų 1538,0 tūkst. litų arba 10 proc. – darbo užmokesčiui), turtui įsigyti – 1284,0 tūkst. litų arba 89 proc. Investicijos tokioms institucijoms turėtų subalansuotai didėti, kadangi jų poreikis tiesiogiai susijęs su užduočių vykdymu, sparčia technologine technikos pažanga. Investicijoms mažėjant ar išliekant tokio pat lygio, STT grėstų sąstingis dėl technologinio atsilikimo, kadangi STT pagal savo specifiką privalo turėti šiuolaikinius reikalavimus atitinkančią ilgalaikio turto ir technikos bazę, kuri turi tiesioginės įtakos baudžiamajam persekiojimo veiklos rezultatams.

STT funkcijoms vykdyti 2011 metams iš viso numatyta 18.745 tūkst. litų, iš jų 17.582 tūkst. litų – išlaidoms (iš kurių 11.417 tūkst. litų – darbo užmokesčiui) ir 1.163 tūkst. litų – turtui įsigyti. Palyginti su 2010 metais, išlaidos padidintos 466 tūkst. litų baudžiamajam persekiojimo funkcijai vykdyti ir 164 tūkst. litų draudimo įmokoms už statutinius pareigūnus mokėti.

2010 metais STT struktūrą sudarė Administravimo, Pirmoji, Antroji, Korupcijos prevencijos valdybos, 5 teritoriniai padaliniai (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio valdybos), Finansų, Planavimo, Saugumo, Viešųjų ryšių ir Vidaus audito skyriai. STT teritorinių padalinių struktūra atspindi korupcijos prevencijos, antikorupcinio švietimo ir baudžiamajam persekiojimo kryptis. 2010 metų pabaigoje STT dirbo 230 darbuotojų, iš jų 117 vykdė baudžiamajam persekiojimo funkcijas, 13 – korupcijos prevencijos funkcijas, 5 – antikorupcinio švietimo ir informavimo funkcijas, 53 – vidaus administravimo funkcijas, 42 – vadovaujantys (viršininkai ir pavaduotojai) darbuotojai. Vidaus administravimo funkcijos apima: dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymą, taip pat kitas funkcijas, padedančias užtikrinti tarnybos funkcionavimą (teisę, tarptautinius ryšius, viešųjų pirkimų organizavimą, informacinių ir komunikacinių sistemų priežiūrą, vidaus auditą ir kt.).

Institucijos veiklos valdymas

Nuo 2005 m. STT palaipsniui vykdė vidaus valdymo sistemos pertvarką, kurios metu didelis dėmesys buvo skirtas operatyvinei veiklai gerinti, baudžiamajam persekiojimui suaktyvinti, buvo įkurti specializuoti operatyvinės veiklos padaliniai, atskirtos ir specializuotos operatyvinių padalinių funkcijos, pertvarkyta nusikalstamų veikų atskleidimo ir tyrimo logistikos sistema, sukurta ir įdiegta informacijos patikimumo vertinimo sistema, įsigyta modernios technikos. Sustiprinta korupcijos prevencija ir antikorupcinis švietimas bei informavimas regionuose. Dėl nuo 2009 m. sumažinto finansavimo atidėtas vidaus valdymo sistemos pertvarkos, susijusios su baudžiamojo persekiojimo ir korupcijos prevencijos funkcijų vykdymu, planų įgyvendinimas.

STT veiklos valdymo rodikliai santykinai geri: palyginti su darbuotojų skaičiaus 1 vadovaujančiam darbuotojui nustatyto vidurkiu⁷ (4,4 darbuotojai), STT šis rodiklis sudaro 4,2, palyginti su patalpų ploto tenkančio 1 darbuotojui vidurkiu (23 m²), bendras patalpų plotas tenkantis 1 STT darbuotojui sudaro 20 m², STT tarnybinių automobilių sąnaudos 1 kilometrui sudaro 0,58 Lt ir neviršija nustatyto tarnybinių automobilių sąnaudų 1 kilometrui vidurkio (0,81 Lt).

INSTITUCIJOS VEIKLOS SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
<ul style="list-style-type: none"> Įstatymų nuostatomis įtvirtintas politinis nepriklausomumas. Veikla plėtojama viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo bei visuomenės antikorupcinio švietimo ir informavimo veiklos kryptimis, kurių gairės yra nustatomos kasmet remiantis žvalgybinės informacijos analize, praeitų kalendorinių metų operatyvinės veiklos rezultatais bei atsižvelgiant į pasikeitusias socialines, politines ir ekonomines aplinkybes. Suformuota teisinė bazė. Plėtojami kontaktai su užsienio partneriais, vykdančiais antikorupcinę veiklą ir didėjantis STT vaidmuo tarptautinio bendradarbiavimo srityje.	<ul style="list-style-type: none"> Vis dar nepakankamai aukštas visuomenės pasitikėjimas STT. Sumažėjusios tarnybos finansinės išgalės.
Galimybės	Grėsmės
<ul style="list-style-type: none"> Aktyvus institucijos dalyvavimas formuojant bendrą kovos su korupcija politiką Lietuvoje. Kitų institucijų (sektorių) įtraukimas į kovą su korupcija, glaudesnis bendradarbiavimas. STT integravimasis į bendrą ES kovos su korupcija sistemą: bendros ES antikorupcinės politikos formavimas, dalyvavimas ES antikorupciniuose projektuose, keitimasis kovos su korupcija patirtimi ir kt. Kovos su korupcija patirties perdavimas pereinamojo laikotarpio valstybėms. Visuomenės pasitikėjimo didėjimas ir STT įvaizdžio gerėjimas.	<ul style="list-style-type: none"> Korupcijos plitimas. Naujų ir globalių korupcijos apraiškų atsiradimas, korupcinių nusikaltimų „intelektualėjimas“. Visuomenės pakantumas korupcijai. Menkas visuomenės atsparumas informaciniam manipuliavimui (didelė žiniasklaidos įtaka visuomenės požiūriams ir elgsenai). Sumažėjęs STT finansavimas turės įtakos veiklos rezultatams. Techninis, technologinis tarnybos materialinės bazės atsilikimas (senėjimas).

Strateginės išvados:

- STT gebėjimas greitai reaguoti į pokyčius ir sukaupia veiklos patirtis leis įtraukti kitas institucijas (sektorius), nevyriausybinės organizacijas ir judėjimus į kovą su korupcija ir aktyviai dalyvauti formuojant bendrą kovos su korupcija politiką.

⁷ Atitinkami veiklos efektyvumo rodikliai / vidurkiai, nustatyti Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio koordinavimo departamente.

- Sėkmingas tarptautinis bendradarbiavimas ir didėjantis STT vaidmuo leis integruotis į bendrą ES kovos su korupcija sistemą, perduoti patirtį pereinamojo laikotarpio valstybėms ir stiprinti dėmesį kovai su korupcija.
- Gerėjantis tarnybos įvaizdis lems tarnybos patrauklumo didėjimą.
- Įstatymų nuostatomis įtvirtintas politinis nepriklausomumas ir suformuota teisinė bazė leis išvengti politinių diskusijų dėl atskirų tyrimų.
- Suburta išsilavinusių ir profesionalių darbuotojų komanda ir aktyvi veikla, plėtojama trimis viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo bei visuomenės antikorupcinio švietimo ir informavimo veiklos kryptimis, sudarys sąlygas aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis, mažinti jos paplitimą, įtikinti visuomenę korupcijos keliamo grėsme, skatinti aktyviai su ja kovoti.
- Plėtojami kontaktai su užsienio partneriais, vykdančiais antikorupcinę veiklą, didėjantis STT vaidmuo tarptautinio bendradarbiavimo srityje, suformuota teigiama veiklos praktika leis užkardyti naujų ir globalių korupcijos apraiškų atsiradimą, korupcijos paplitimą.
- Visuomenės informavimas apie STT veiklą didins visuomenės nepakantumą korupcijai, skatins aktyviai su ja kovoti, didins atsparumą informaciniam manipuliavimui, sudarys sąlygas korupcijos paplitimui mažėti, užkirs kelią naujų korupcijos apraiškų atsiradimui.
- Pakankamas tarnybos finansavimas užtikrins svarbių, veiklos pažangą skatinančių priemonių įgyvendinimą.

TRUMPAI APIE SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS STRATEGIJĄ

Strateginis tikslas – sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje

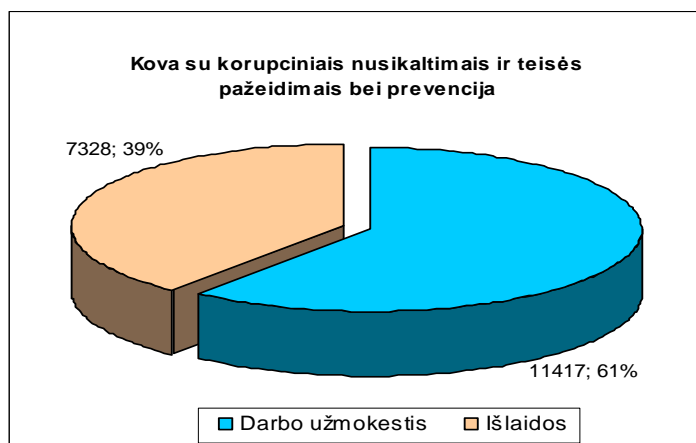
1 programa „Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija“ (01.004)

asignavimai:

iš viso 18 745 tūkst. Lt.

iš jų darbo užmokesčiui – 11 417 tūkst. Lt.

Programos finansavimas 2011 m. (tūkst. Lt)

Vienos institucijos – STT – pastangų mažinti korupcijos mastą nepakanka. Todėl labai svarbu sukurti veiksmingą antikorupecinės veiklos sistemą, kurioje kiekvienas iš elementų (tiek valstybė, tiek visuomenė) turėtų įtakos korupcijos mažinimui.

STT, atsižvelgdama į sukaupą teigiamą veiklos patirtį veikiant trimis viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo bei visuomenės antikorupecinio švietimo ir informavimo kryptimis, ketina pasitelkti kitas institucijas (sektorius), nevyriausybinės organizacijas ir judėjimus kovoti su korupcija.

Sėkminga STT veikla sietina su greitu reagavimu į vidaus ir aplinkos pokyčius, patirties sklaida ir perėmimu, technologine pažanga, informacinių srautų valdymo sistemų diegimu, jų saugumo užtikrinimu, socialinių garantijų vykdymu, efektyvia strateginio planavimo sistema, racionaliū asignavimų administravimu.

Baudžiamojo persekiojimo veiklos srityje didelis dėmesys bus skiriamas analitiniams ir žvalgybiniais pajėgumams stiprinti, didinamos investicijos į techninių priemonių plėtrą ir jų kokybę.

Korupcijos prevencija sietina su investicijomis į mokslinius ir sociologinius tyrimus, kurie atskleidžia, kaip veikia korupcijos prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo priemonės. Šios investicijos leistų operatyviau reaguoti į aplinkos pokyčius, aptinkant korupcijos paveiktas sistemas ir procedūras, nustatant ydingus teisės aktus ir galimas korupcijos apraiškas juose.

Visuomenės antikorupeciniu švietimu ir informavimu siekiama formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai, didinti pasitikėjimą tarnyba ir gerinti jos įvaizdį. STT ketina organizuoti švietėjiškus renginius (seminarus, paskaitas, konkursus, diskusijas) tikslinėms visuomenės grupėms.

Lūkesčiai: Tikimasi, kad įgyvendinus šią programą bus sumažinta korupcijos grėsmė teisei valstybei, demokratijai ir žmogaus teisėms, valstybės valdymo pagrindams, ekonomikos plėtrai, pagerintas Lietuvos ūkio konkurencingumo augimas tarptautiniame kontekste, taip pat padidės pasitikėjimas valstybės institucijomis. Programos įgyvendinimas leis sumažinti korupcijos paplitimą, tačiau sunku prognozuoti korupcijos mažėjimo procentinę išraišką, kadangi šiam reiškiniai būdingas itin didelis latentiskumas. Korupcija matuojama naudojant sociologinių tyrimų rezultatus ir nusikalstamumo rodiklius, tačiau šių duomenų ir objektyvios tikrovės santykis yra nevienareikšmis. Tikimasi, kad sociologinių tyrimų rezultatai ir nusikalstamumo statistika atskleis, kad korupcijos mastai Lietuvoje mažėja, sumažės visuomenės tolerancija korupcijai, dažniau bus pranešama apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, daugiau tokių veikų užkardoma.

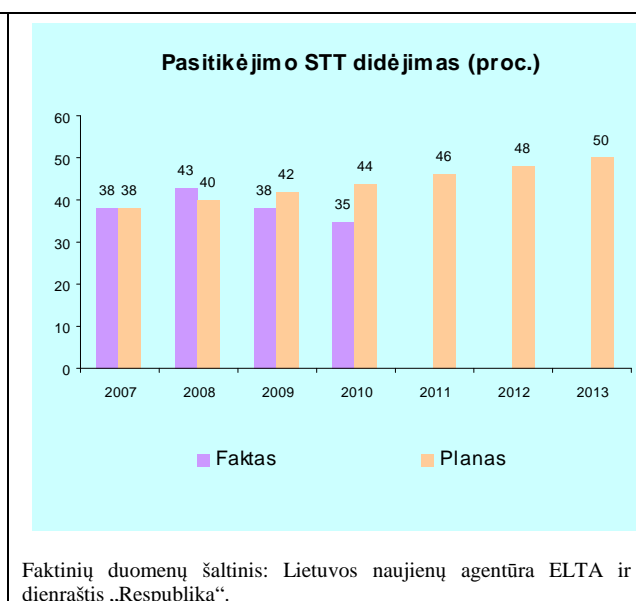
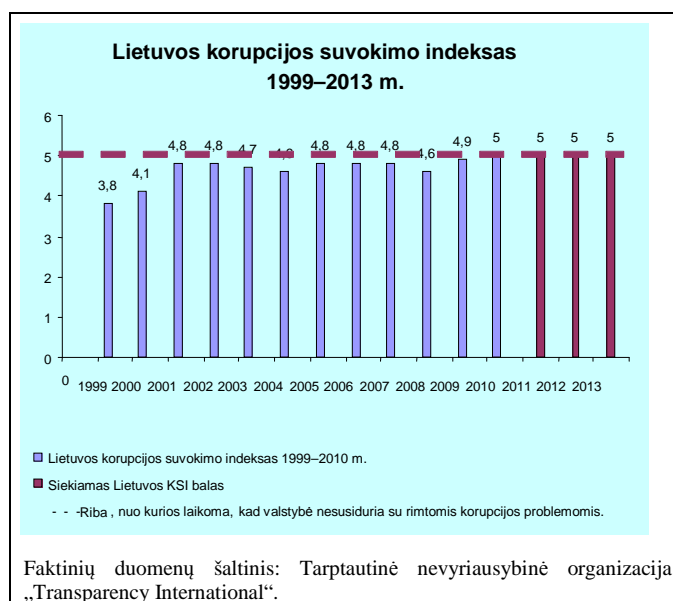
1 STRATEGINIS TIKSLAS: Sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje (01)

Tikslo pasiekimo vertinimo kriterijai nėra lengvai nustatomi. Be to, šių kriterijų teigiamą efektą ženkliai padidina vykdoma programa ir didelė STT veiklos dalis, t. y. suplanuotų ir įgyvendinamų priemonių visuma.

STT, atsižvelgdama į sukauptą teigiamą veiklos patirtį, kelia sau ambicingus tikslus ir siekia maksimalių rezultatų vertindama korupcijos mažėjimą ir jos kontrolę žemiau pateiktais efekto kriterijais.

Efekt⁸ kriterijai

Vertinimo kriterijus	2010	2011	2012	2013
1. Pasitikėjimo STT ⁹ didėjimas – vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičiaus didėjimas ne mažiau kaip 2 proc.	44 proc.	46 proc.	48 proc.	50 proc.
2. Tarptautinės organizacijos „Transparency International“ atliekamo tyrimo „Korupcijos suvokimo indeksas“ rezultatai – išlaikyti 5.0 balų ribą, skiriančią valstybes, sugebančias pažaboti korupciją, nuo valstybių, kurios susiduria su rimtomis korupcijos problemomis, ir palaipsniui gerinti.	4.8	5.0	5.0	5.0
3. Nusikalstamumo rodikliai – mažiau Vidaus reikalų ministerijos Informatikos ir ryšių departamente užregistruotų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.	55 kyšininkavimai / 350 papirkimų / 290 piktnaudžiavimų	50 kyšininkavimų / 340 papirkimų / 280 piktnaudžiavimų	50 kyšininkavimų / 340 papirkimų / 280 piktnaudžiavimų	50 kyšininkavimų / 340 papirkimų / 280 piktnaudžiavimų
4. Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ nuomonės apie korupciją rezultatai – daugiau gyventojų ir verslininkų, manančių, kad korupcija per 5 metus sumažėjo.		6 proc. gyventojų / 17 proc. verslininkų		

⁸ Efekto kriterijų reikšmei turi įtakos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios vykdoma politika bei politinė valia, kultūra ir nuostatos dėl korupcijos.

⁹ Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenimis.

Strateginiam tikslui įgyvendinti numatoma vykdyti 1-ą programą:

01.004 PROGRAMA „KOVA SU KORUPCINIAIS NUSIKALTIMAIS IR TEISĖS PAŽEIDIM AIS BEI PREVENCIJA“

Bendroji informacija apie programą

- Kova su korupcija yra bendras Vyriausybės ir valstybės institucijų uždavinys. Atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarime Nr. 189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 33-1268) įtvirtintą pasiūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei neatskaitingoms institucijoms pagal kompetenciją dalyvauti įgyvendinant atitinkamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos priemones, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 metų veiklos prioritetuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1448 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 metų veiklos prioritetų“ (Žin., 2010, Nr. 123-6285), įtvirtintą veiklos prioritetą „Kova su korupcija“, STT siekia sutelktos ir veiksmingos vykdomos baudžiamojo persekiojimo, korupcijos prevencijos, antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo veiklos. Efektyvi STT veikla įmanoma tik suformavus kovos su korupcija sistemą ir užtikrinus jos funkcionavimą, nuolat analizuojant ir prognozuojant korupcijos lygio pakitimus, tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, stiprinant tarpinstitucinį ir tarptautinį bendradarbiavimą.

- STT – pagrindinė koordinuojančių valstybės kovos su korupcija sistemos sudedamoji dalis. Kovos su korupcija veiksmingumas labai priklauso nuo koordinavimo ir paramos. STT skirtas koordinavimo ir pagalbos teikimo vaidmuo duoda akivaizdžios naudos, kadangi leidžia valstybės antikorupcinius veiksmus sujungti į sistemą bei padaryti nuoseklesnius, kryptingesnius ir ilgalaikius. Ši programa leis STT geriau atlikti savo, kaip kovos su korupcija koordinatorės, vaidmenį.

- Programa yra tęstinė ir ilgalaikė, todėl ja bus užtikrintas STT įstatyme numatytų uždavinių – saugoti ir ginti asmenį, visuomenę, valstybę nuo korupcijos, vykdyti korupcijos prevenciją bei išaiškinimą – įgyvendinimas, ji prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų pagal tarptautines konvencijas prieš korupciją vykdymo ir padės įgyvendinti Lietuvos Vyriausybės 2011 metų vieną iš prioritetų „Kova su korupcija“, kurio tikslas yra panaikinti korupcijos sąlygas ir motyvus viešajame sektoriuje: užtikrinti priimamų teisinių sprendimų ir viešųjų finansų naudojimo skaidrumą ir viešumą, atsakingų teisėsaugos institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą, pasiekti, kad „Transparency International“ skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas nuolat gerėtų.

- Programa atitinka kovai su korupcija keliamas pasauliniu mastu pripažintas pagrindines efektyvios kovos su korupcija nuostatas, t. y. maksimalus institucijos, kovojančios su korupcija, nepriklausomumas, visų pareiškimų apie korupcinius nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus tyrimas, efektyvios kovos su korupcija elementų (korupcinių teisės pažeidimų tyrimų tyrimas, korupcijos prevencija ir visuomenės švietimas) lygiavertiškumas, efektyvios kovos su korupcija elementų vykdymas vienoje institucijoje, tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Programa yra pripažinta tarptautiniu mastu, todėl jos įgyvendinimo patirtimi aktyviai domisi ES narės ir taip pat mėginama pasinaudoti jos gerąja praktika kuriant antikorupcinės kovos sistemas Europos Sąjungos, Rytų partnerystės valstybėse, pvz.: Lenkijoje, Azerbaidžano Respublikoje, Moldovos Respublikoje.

- Programai taikyto atitinkamo (nulinio, 30, 50 ar 70 proc. finansavimo) pagrindo biudžeto formavimo metodo pasekmės

Jei būtų atsisakyta programos (*taikant nulinio pagrindo biudžeto formavimo metodą*), būtų galima konstatuoti:

- jog valstybė atsisako per daugelį metų pasiektos pažangos kovojant su korupcija, atsisakoma laikytis priimtų tarptautinių įsipareigojimų dėl kovos su korupcija, kadangi viena iš pagrindinių Europos Sąjungos teisės aktų, Jungtinių Tautų ir kitų tarptautinių organizacijų rekomendacijų valstybėms – imtis reikiamų priemonių, kad būtų užtikrinta institucijos specializacija kovoti su korupcija.

- Kaip ankstesniais metais (daugiau kaip prieš dešimtmetį) korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos būtų tiriamos daugelio teisėsaugos institucijų (funkcijos būtų išskaidytos), tačiau nebūtų bendros sistemos ir jos centro, kuris koordinuotų kovą su korupcija bei būtų atsakingas už korupcijos lygio mažinimą.

- Taip būtų išbalansuota dabar jau veikianti valstybės antikorupcinė sistema, kadangi STT yra vienas iš valstybės antikorupcinės sistemos elementų, kuris kartu su kitomis institucijomis kuria kovos su korupcija metodus, koordinuoja kitų sistemos elementų veiklą bei įgyvendina įstatymų leidžiamosios valdžios patvirtintas kovos su korupcija priemones.

Tarnyba, turėdama baudžiamojo persekiojimo, korupcijos prevencijos bei antikorupcinio visuomenės

švietimo įrankius, tiesiogiai veikia ir kitus antikorupcinės veiklos dalyvius – valdžios institucijas ir visuomenę: vykdo operatyvinę veiklą siekdama atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir užkirsti joms kelią, atlieka ikiteisminį tyrimą dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų; renka, kaupia, analizuoja ir apibendrina socialinius, ekonominius reiškinius; antikorupciniu požiūriu vertina valstybės valdymo institucijų veiklą bei priimamus teisės aktus; antikorupcinio švietimo priemonėmis siekia formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai, skatina nesitaikstyti su korupcija, aktyviai su ja kovoti.

Be to, programai taikant nulinio pagrindo biudžeto formavimo metodą, iškilis pokyčių naudingumo (finansinių ir žmogiškųjų) klausimas, galimas žmogiškųjų išteklių praradimas, t. y. iš valstybės tarnybos gali pasitraukti daug išsilavinusių ir profesionalių darbuotojų, turinčių didžiausią patirtį ir aukščiausią kvalifikaciją, atsidavusių savo darbui ir žmonėms.

Jeigu programai būtų taikomas atitinkamas (30, 50 ar 70 proc.) finansavimas, tai neigiamai paveiks STT vykdomomis funkcijomis pasiekiamus rezultatus, t. y.:

- Vykdydama operatyvinę veiklą, siekdama atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir užkirsti joms kelią, STT bus priversta vykdyti tik nesudėtingus tyrimus, kuriems pakanka mažiausių finansinių išteklių, ne visada atitinkančius ilgalaikius valstybės prioritetus kovojant su korupcija. STT turės žymiai sumažinti operatyvinės veiklos vykdymo teritoriją ir koncentruotis Lietuvos administracinio suskirstymo centriniuose vienetuose, kuriuose yra STT teritoriniai padaliniai, taip pat bus sumažintos kitos išlaidos, skirtos operatyvinei veiklai vykdyti, dėl to pablogės operatyvinės veiklos rezultatai.

- Atlikdama ikiteisminį tyrimą dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, STT bus priversta ikiteisminių tyrimų atlikimą koncentruoti Lietuvos administracinio suskirstymo centriniuose vienetuose, kuriuose yra STT teritoriniai padaliniai, ir dėl objektyvių priežasčių (lėšų bei transporto trūkumo) neturės galimybių atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmus tolimesniuose administracinio suskirstymo vienetuose (rajonuose), STT negalės per trumpiausią terminą ir tinkamai surinkti įrodymų, pvz.: gauti ekspertų, specialistų išvadų.

- Įgyvendindama korupcijos prevencijos priemones ir vykdydama Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą, STT negalės vykdyti antikorupcinio švietimo bendrojo lavinimo mokyklose. STT neturės galimybės informuoti visuomenės apie galimybes ir būdus pasipriešinti korupcijai, pranešti apie žinomas korupcijos apraiškas, turės atsisakyti sociologinių tyrimų, todėl STT negalės formuoti savo strateginės antikorupcinės veiklos, nebus nustatomi pavojingiausi korupciniai taškai valstybės valdymo ir ekonomikos srityse, taip pat nebus galima daryti įtakos korupcijos suvokimo indeksui.

STT negalės tinkamai vykdyti pavestų funkcijų, tokiu atveju Lietuvos valstybė gali negalėti vykdyti savo tarptautinių įsipareigojimų. Vertinant STT žmogiškųjų išteklių ir vykdomų jos funkcijų apimtį, geografinį santykį, darytina prielaida, kad galimas darbuotojų ir funkcijų mažinimas neatneš valstybei teigiamų rezultatų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo ir atskleidimo srityje, o ilgalaikėje perspektyvoje ją pablogins.

Programa siekiama šių tikslų:

- Sudaryti sąlygas institucijos, kovojančios su korupcija, sėkmingai veiklai (04).
- Greitai ir išsamiai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas (05).
- Aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas (06).
- Formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai ir kurti teigiamą STT įvaizdį (07).

04 Sudaryti sąlygas institucijos, kovojančios su korupcija, sėkmingai veiklai

Šiandienos intensyviai besikeičiančioje aplinkoje sėkmingai veikti ir išlikti gali tik tos organizacijos, kurios diegia naujoves, turi aiškiai apibrėžtą veiklos strategiją ir tinkamai parengtus darbuotojus jai įgyvendinti. Tai suprasdama tarnyba ilgalaikės sėkmės įgyvendinimui siekia diegti informacinių, technologinių, finansinių ir žmogiškųjų išteklių naujoves bei išlaikyti žmogiškąjį ir struktūrinį kapitalą.

Uždaviniai:

04.01 Sudaryti funkcionalias ir tarnybos patrauklumą didinančias darbo sąlygas STT darbuotojams, aprūpinti juos būtinomis priemonėmis veiklai vykdyti ir tobulinti.

04.02 Užtikrinti darbuotojų socialines garantijas.

04.03 Sudaryti sąlygas STT darbuotojams įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų institucijos efektyviai veiklai užtikrinti.

05 Greitai ir išsamiai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas

STT privalo tirti nusikalstamas veikas, susijusias su korupcija. Siekiama, kad laikas nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos padarymo iki jos atskleidimo ir sankcijos pritaikymo būtų kuo trumpesnis, kadangi bausmės tikslai geriausiai pasiekiami, kai ji skiriama greitai po nusikalstamos veikos padarymo. Kuo šis procesas trunka trumpiau, tuo didesnė tikimybė, kad bus priimtas teisingas sprendimas.

Taip pat siekiama, kad poveikio priemonė būtų taikoma tik baudžiamojo proceso metu neabejotinai nustačius nusikalstamą veiką padariusį asmenį bei išsiaiškinus visas sankcijai taikyti reikšmingas aplinkybes. Be to, siekiama atlikti tyrimą, kad nė vienas nekaltas asmuo nebūtų traukiamas baudžiamajon atsakomybėn, jam nebūtų taikomos jokios procesinės prievartos priemonės.

05.01 Uždavinys – efektyvus veiklos planavimas ir valdymas išlaikant gebėjimus vienu metu atlikti 130 tyrimų bei nagrinėti 50 asmenų skundų ir pranešimų.

06 Aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas

Daugelyje sėkmingai su korupcija kovojančių valstybių pabrėžiama prevencinės veiklos svarba. Valstybei ir visuomenei yra daug naudingiau užkirsti korupciniams nusikaltimams kelią, pašalinant jų priežastis ir sąlygas, nei likviduoti šių nusikaltimų padarinius.

STT svarbu išsiaiškinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas, parengti optimalią savo veiklos taktiką, pastebėti pasikeitimus ir nuspėti jų poveikį, kad galima būtų tinkamai įgyvendinti pavestas funkcijas. Todėl svarbu atlikti mokslinius ir kitus tyrimus, kurie leistų surinkti patikimą informaciją apie korupciją ir parinkti efektyviausius kovos su ja būdus bei priemones.

06.01 Uždavinys – bendradarbiaujant su kitomis viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis, sukurti ir plėtoti efektyvią korupcijos prevencijos sistemą, leidžiančią aptikti sistemas ir procedūras, sudarančias prielaidas korupcijai, ir jas šalinti.

07 Formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai ir kurti teigiamą STT įvaizdį

Antikorupcinis visuomenės švietimas vykdomas visų tipų ir lygių švietimo įstaigose per visuomenės informavimo ir kitas priemones kaip neatskiriama visuomenės švietimo dalis. STT vykdo tikslinį 3 socialinių grupių – moksleivių, studentų (jaunimo), valstybės tarnautojų – antikorupcinį švietimą

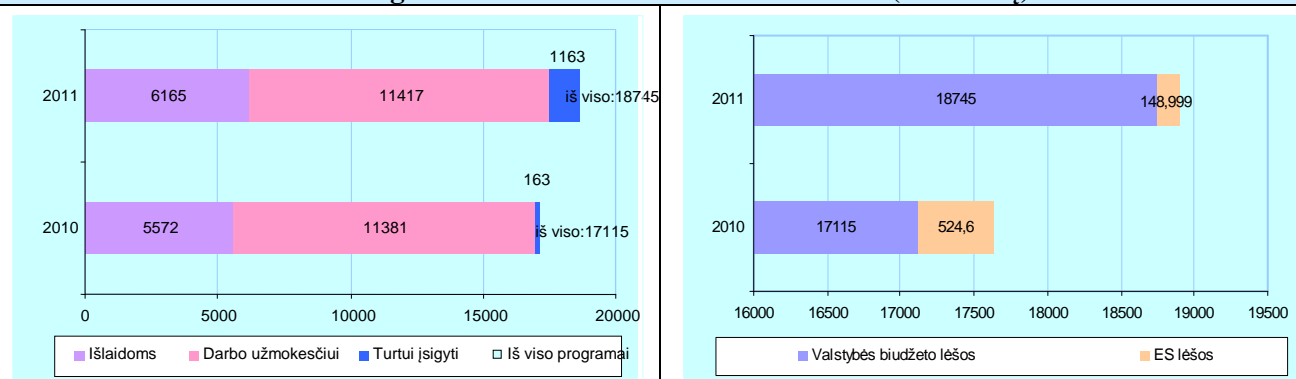
STT yra atvira, prieinama, visada pasirengusi pagal kompetenciją atsakyti į visus su korupcija susijusius klausimus ir pateikti visą galimą (išskyrus atvejus, kai svarbu išsaugoti slaptumą) informaciją laiku, aiškiai, lengvai suprantama kalba ir pritaikyta kiekvienai tikslinei grupei, be to, kruopščiai analizuoja bei vertina, kaip pateiktą informaciją supranta visuomenė, siekia atskleisti grįžtamąjį ryšį.

Uždaviniai:

07.01 Nustatyti tikslines visuomenės grupes ir jas įtikinti korupcijos keliamo grėsme, skatinti aktyviai su ja kovoti.

07.02 Siekti palankaus STT veiklos vertinimo.

Programos finansavimas 2010–2011 metais (tūkst. litų)

Etatų skaičius Numatomi 243,5 etatai (pareigybės) šiai programai įgyvendinti 2011 metais.

STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PRIEDAI

- 1 priedas. Aplinkos analizė
- 2 priedas. Efekto vertinimo kriterijų techninis priedas
- 3 priedas. 1 lentelė. 2011 metų programos, programos tikslų, uždavinių ir priemonių asignavimų suvestinė
- 4 priedas. 2 lentelė. 2011–2013 metų programos asignavimų suvestinė
- 5 priedas. 3 lentelė. Vertinimo kriterijų suvestinė

APLINKOS ANALIZĖ

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) – Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinga teisėsaugos įstaiga, kuri atskleidžia ir tiria korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengia ir įgyvendina korupcijos prevencijos priemones.

STT veikla plėtojama trimis viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo, antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo kryptimis.

STT veikia kintančios aplinkos sąlygomis ir yra veikiama politinių, ekonominių, socialinių, technologinių ir kitų veiksnių, kuriems įtaką daro tiek valstybėje, tiek pasauliniu mastu vykstantys procesai.

Politiniai veiksniai

Lietuvoje kova su korupcija yra pagrįsta nacionaline ir tarptautine teise.

Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme (Žin., 1997, Nr. [2-16](#)) nustatyta, kad valstybė privalo sutelkti jėgas ryžtingai ir veiksmingai kovai su korupcija ir taip užtikrinti tinkamą šalies vidaus saugumą.

Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 patvirtintoje Nacionalinio saugumo strategijoje (Žin., 2002, Nr. 56-2233) pirmenybė nusikaltimų kontrolės srityje yra teikiama kovai su korupcija. Teigiama, kad korupcija kelia ypatingą pavojų, kadangi ji kenkia teisėtiems asmenų ir valstybės interesams ir kompromituoja įstatymo viršenybę, piliečių tikėjimą demokratijos vertybėmis ir demokratinėmis valdžios institucijomis. Lietuvos Respublikos vidaus ir užsienio politika yra orientuota į vidaus socialinio ir ekonominio stabilumo stiprinimą, tai apima ir kovą su korupcija.

Lietuvos Respublikos Seimas, vertindamas korupciją kaip grėsmę politinei sistemai, pilietinei visuomenei ir nacionaliniam saugumui, matydamas būtinybę, kad valstybės institucijos vykdytų kryptingą ir veiksmingą antikorupcinę politiką, 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 patvirtino Lietuvos Respublikos nacionalinę kovos su korupcija programą (toliau – NKKP) ir jos įgyvendinimo planą (Žin., 2002, Nr. [10-355](#)). Siekdama tobulinti korupcijos kontrolės ir prevencijos sistemos modelį, kurį panaudojus būtų kompleksiskai, nuosekliai šalinamos esminės korupcijos pasireiškimo priežastys bei sąlygos, stiprinamas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimas, gerinamas visuomenės antikorupcinis švietimas, didinamas korupcijos kontrolės bei prevencijos veiksmingumas. Atsižvelgiant į pateiktus Seimo komitetų, komisijų pasiūlymus ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Valstybinio audito ataskaitos dėl nacionalinės kovos su korupcija programos išvadą, parengtas NKKP ir jos įgyvendinimo priemonių plano pakeitimo projektas, kurį 2009 m. gegužės 14 d. priėmė Lietuvos Respublikos Seimas (Žin., 2009, Nr. 60-2346). Programa buvo įgyvendinama pagal nuolat atnaujinamą priemonių planą.

Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 patvirtintoje Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#)) teigiama, kad daugiau dėmesio reikia skirti tarptautinėms grėsmėms, tokioms kaip korupcija, įgyvendinti radikalias korupcijos prevencijos priemones galima tik kompleksiskai šalinant šio reiškimo priežastis. Lietuvos valstybės vizija – gerėjant ekonominei padėčiai ir tobulėjant valstybės administraciniam gebėjimams, korupcijos lygis bus daug mažesnis.

Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. IX-1383 patvirtintoje Nacionalinėje nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programoje (Žin., 2003, Nr. 32-1318) korupcijos prevencija ir kontrolė įvardyta kaip prioritetinga nusikaltimų prevencijos ir kontrolės kryptis. Šioje programoje pabrėžiama, kad siekiant šalinti teisės aktų leidybos spragas, stiprinti nusikaltimų prevenciją ir kontrolę bei šią veiklą reglamentuojančią teisės bazę turi būti skiriamas ypatingas dėmesys teisės aktų, kurie realiai užtikrintų korupcijos prevenciją ir kontrolę, rengimui ir priėmimui.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 1V-250 patvirtintoje Viešojo saugumo plėtros iki 2010 metų strategijoje (Žin., 2003, Nr. 113-5092) pažymėta, kad Vyriausybė ir teisėsaugos sistema privalo apginti piliečius ir valstybę nuo korupcijos. Vienu iš pagrindinių rizikos veiksnių, darančių didžiausią žalą asmens ir visuomenės saugumui, pripažįstama korupcija. Tinkamas viešojo saugumo užtikrinimas, ypač finansinių nusikaltimų, organizuoto nusikalstamumo, korupcijos pažabojimas yra viena iš esminių sąlygų ekonominei ir socialinei šalies gerovei pasiekti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, patvirtintoje 2008 m. gruodžio 9 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870), pažymima, kad 15-oji Vyriausybė paveldi sunkią visuomenę slegiančių neišspręstų problemų bei socialinių negerovių našą, kurios reikalau Vyriausybės efektyvios veiklos tiek artimiausiu, tiek ir vidutinės trukmės laikotarpiu, viena iš negerovių – valdžios įstaigų veiklos neskaidrumas ir suvešėjusi korupcija.

Kova su korupcija yra Vyriausybės 2011 metų vienas iš prioritetų (Žin., 2010, Nr.123-6285), kurio tikslas – panaikinti korupcijos sąlygas ir motyvus viešajame sektoriuje: užtikrinti priimamų teisinių sprendimų ir viešųjų finansų naudojimo skaidrumą ir viešumą, atsakingų teisėsaugos institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą, taip pat pasiekti, kad „Transparency International“ skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas nuolat gerėtų.

Siekdama tobulinti ir geriau koordinuoti valstybės ir savivaldybių įstaigų veiklą korupcijos prevencijos ir korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų išaiškinimo srityse, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 179 (Žin., 2003, Nr. 14-578; 2007, Nr. 72-2844; 2009, Nr. 60-2356) sudarė Tarpžinybinę komisiją kovai su korupcija koordinuoti (toliau – Tarpžinybinė komisija). Teisingumo ministro vadovaujama Tarpžinybinė komisija pagal jai priskirtus uždavinius koordinuoja Programos įgyvendinimą, svarsto strateginius kovos su korupcija klausimus, teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, vertina valstybės ir savivaldybių įstaigų antikorpucinę veiklą, svarsto organizacinius ir finansinius klausimus, susijusius su Programos ir kitų antikorpucinių priemonių įgyvendinimu, užtikrina suinteresuotų valstybės ir savivaldybių įstaigų keitimąsi informacija apie Programos ir kitų antikorpucinių priemonių įgyvendinimą, bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis (asociacijomis), mokslo ir studijų institucijomis, ekspertų organizacijomis ir kt.

Korupcijos prevencijai ir efektyviam tyrimui didelės įtakos turi Lietuvos ratifikuoti tarptautiniai teisės aktai: Europos baudžiamosios teisės konvencija dėl korupcijos, Europos civilinės teisės konvencija dėl korupcijos, Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją. Prisiimti tarptautiniai įsipareigojimai skatina antikorpucinės veiklos pažangą, visuomenės saugumo užtikrinimą.

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą (ES), atsivėrė naujos galimybės prisidėti prie kovos su korupcija politikos formavimo, dalyvauti ES antikorpuciniuose projektuose, susidarė sąlygos keistis kovos su korupcija patirtimi, gerinti techninį aprūpinimą, stiprinti gebėjimus ir kt. Lietuvos Respublikos Seimas, pripažindamas neginčijamą svarbą ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygiu stiprinti korupcijos prevencijos ir kovos su ja politiką bei siekdamas įgyvendinti Europos Sąjungos Tarybos 2008 m. spalio 24 d. priimto sprendimo 2008/852/TVR dėl kovos su korupcija kontaktinių punktų tinklo (*Oficialusis leidinys, L 301, 12/11/2008, p. 38–39*) nuostatą, 2010 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. XI-657 (Žin., 2010 Nr. 9-402), paskyrė STT Europos Sąjungos valstybių narių kovos su korupcija kontaktinių punktų tinklo nare. Lietuva ir jos institucijos bendradarbiauja su Jungtinių Tautų Organizacija, įgyvendina Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją, dalyvauja Europos Tarybos valstybių grupėje prieš korupciją (GRECO), įgyvendina vystomojo bendradarbiavimo projektus pereinamojo laikotarpio šalims. Tai sudaro sąlygas stiprinti valstybės institucijų, atsakingų už kovą su korupcija, gebėjimus, įgyti joms naudingos tarptautinės patirties.

STT, siekdama įgyvendinti Lietuvos nustatytas Europos Sąjungos politikos 2008–2013 metų strategines kryptis, kuriomis siekiama glaudesnio ES bendradarbiavimo su ES kaimyninėmis valstybėmis, remti šių valstybių siekius ir integracijos procesus, aktyviai prisidėti prie saugumo ir stabilumo zonos plėtos ES kaimynystėje, skatinti aktyvų ES vaidmenį stiprinant laisvę, saugumą ir teisingumą ES kaimyninėse Rytų valstybėse, 2008 m. gruodžio 17 d. buvo pripažinta pagrindine Europos Komisijos finansuojamo „Dvynių“ projekto „Parama Azerbaidžano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamentui“ vykdytoja, kuriuo siekiama prisidėti prie nuolatinio Azerbaidžano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamento pajėgų (toliau – KKD) stiprinimo. Projektą sudaro 5 komponentai, kuriuos įgyvendinus tikimasi, kad bus:

1. Parengtos KKD veiklą reguliuojančių vidaus teisės aktų pataisos efektyvesnei KKD veiklai užtikrinti.
2. Padidintas pasitikėjimas KKD, išugdyti gebėjimai organizuoti ir palaikyti ryšius su visuomene bei žiniasklaida, pristatyti veiklos rezultatus.
3. Sustiprinti KKD tyrėjų ir prokurorų įgūdžiai ir bazinės žinios, jiems suteikta reikalinga informacija ir kompetencija.
4. Išugdytas paskirtų KKD darbuotojų gebėjimas mokytis, surengti mokymus kitoms Azerbaidžano Respublikos teisėsaugos institucijoms kovos su korupcija klausimais.
5. Supažindinti KKD darbuotojus su tarptautiniais teisės aktais dėl korupcijos, išugdyti gebėjimai juos taikyti praktikoje.

„Dvynių“ projekto trukmė – 24 mėn., preliminari pradžia – 2009 m. liepos 24 d., pabaiga – 2011 m. gegužės 23 d.

Išgaunanti transnacionalinę formą korupcija kelia rimtą grėsmę tiek nacionaliniam, tiek ir globaliam saugumui, nepaisant daugumos pasaulio valstybių pastangų su ja kovoti. Šalies raidos perspektyvos priklausys ir nuo to, kaip bus sugebėta išvengti neigiamo globalizacijos proceso, t. y. didėjančios tarptautinės korupcijos rizikos.

Ekonominiai veiksniai

Ekonominių korupcijos mastą sunku tiksliai nustatyti, kadangi skiriasi pateikiami duomenys, tačiau akivaizdu, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp ekonomikos augimo, rinkos konkurencingumo, gyvenimo kokybės, tiesioginių užsienio investicijų ir korupcijos. Pasaulio praktika rodo, kad besivystančiose šalyse, kuriose korupcijos lygis žemas, gyvenimo kokybė yra 300 proc. aukštesnė ir atvirkščiai – korupcijos padidėjimas 1 indeksu punktu sumažina BVP augimą 0,13 proc., o BVP dalį vienam gyventojui – apytiksliai 425 JAV doleriais.

Tarptautinės nevyriausybinės organizacijos Pasaulio ekonomikos forumo (angl. World Economic Forum) paskelbtame¹⁰ 139 valstybių sąrašė pagal didžiausią 2010–2011 metų ekonominio konkurencingumo indeksą konkurencingiausiomis šalimis išliko: Šveicarija, Švedija, Singapūras. Šių šalių konkurencingumą lėmė stabili makroekonominė aplinka, skaidrios bei efektyvios viešosios institucijos. Lietuva šiame sąrašė užėmė 53 vietą (6 pozicijomis aukščiau nei 2009–2010 metais).

Šveicarijoje veikiančio Tarptautinio vadybos vystymo instituto (angl. International Institute for Management Development – IMD) sudaromame pasaulio ekonomikų konkurencingumo reitinge Lietuva 2010 metais smuktelėjo į 43 vietą iš 31-osios, skirtos 2009 metais. Šis tyrimas atskleidė, kad Lietuvos konkurencingumą labiausiai smukdė išaugęs biudžeto deficitas, infliacija, smukusi ekonominė plėtra, pablogėjusios verslo kreditavimo sąlygos, smarkiai padidėjęs nedarbo lygis ir sumenkusi tiesioginių užsienio investicijų dalis šalies bendrajame vidaus produkte. Nors šalies ekonominė būklė ir pablogėjo, pagal tyrimo duomenis padidėjo valdžios veiklos efektyvumas, ypač viešųjų finansų politikos srityje, verslo veiklos efektyvumas, taip pat pagerėjo šalies infrastruktūra.

JAV ekonominių tyrimų organizacijos Heritage fondo (*Heritage Foundation*) ekonominės laisvės 2011 metų tyrime¹¹ Lietuva užėmė 24 vietą iš 179 pasaulio valstybių, Europoje – 13 iš 43, ir bendras rezultatas gerokai viršija pasaulio ir regiono vidurkius. Lietuva priskiriama „beveik laisvos ekonomikos“ šalių grupei – jos ekonominės laisvės indeksas, susidedantis iš 10 komponentų, įvertintas 71,3 balo, bendras balas yra 1 punktu didesnis nei 2010 metais. Šį koeficientą sudaro kelios svertinės dalys: tai prekybos laisvė, kuri įvertinta 87,6, verslo laisvė (81,3), taip pat mokesčių, vyriausybės išlaidų, investicijų, finansinės, nekilnojamojo turto, darbo laisvės bei laisvė nuo korupcijos. Per metus šaliai pavyko pagerinti duomenis 6 iš 10 laisvės kategorijų. Indekso autoriai Lietuvą apibūdina kaip valstybę, atsigaujančią nuo gilaus ekonominio nuosmukio 2009-iais. Jų teigimu, pakilimą bendrame šalių sąrašė Lietuvai padėjo įgyvendintos struktūrinės reformos ir vis daugiau energijos įgaunantis privatus sektorius, sukuriantis apie 80% BVP. Tačiau kartu nepamirštas ir ekonomikos stabdis – korupcija, kuri įvardijama kaip žymi.

Korupcija sudaro prielaidas šešėlinei ekonomikai didėti, monopoliniams dariniams atsirasti, neigiamai veikia mokesčių įmokas į valstybės biudžetą, blogina šalies įvaizdį ir stabdo tiesioginių užsienio investicijų atėjimą. Korupcijai darant neigiamą įtaką rinkai, mažėja šalies ūkio bei įmonių efektyvumas, konkurencingumas, prastėja prekių ir paslaugų kokybė, investicijų srautai, o labiausiai – viešojo sektoriaus paslaugos. Pastarieji veiksniai skatina nepasitikėjimą valstybės institucijomis ir nusivylimą valstybe, tai kelia visuomenės abejones valdžios priimamais sprendimais strateginiais valstybės investavimo ar mokesčių politikos klausimais. Pasaulio banko ekspertai pažymėjo, jog šešėlinės ekonomikos dalis negali būti apskaičiuota tiesiogiai, buvo remtasi šalies darbo rinkos, mokesčių ir kitais rodikliais. Ekspertai taip pat konstatavo, kad šešėlinę ekonomiką skatina didelė mokesčių našta, griežtos darbo rinkos taisyklės, prastas viešųjų paslaugų lygis, taip pat prasta „oficialiosios“ ekonomikos būklė.

Nepaisant to, kad pastarieji ketveri metai buvo spartaus ir intensyvaus ekonominio vystymosi laikas, korupcijos paplitimas Lietuvoje ženkliai nesumažėjo dėl keleto veiksnių: neženkliai mažėjančios „šešėlinės ekonomikos“ dalies, tam tikrų nekilnojamojo turto rinkos tendencijų, numatomų stambių strateginių objektų statybų, neteisėto ES lėšų pasisavinimo ar netinkamo naudojimo, netobulų įstatymų, sudarančių palankias sąlygas korupcijai ir kt.

¹⁰ Prieiga per internetą: <http://gcr.weforum.org/gcr09/>.

¹¹ Prieiga per internetą: <http://www.heritage.org/index/Ranking>.

Apskaičiuota, kad 2007 metais „šešėlinės ekonomikos“ dalis Lietuvoje sudarė 17,8 proc., t. y. apie 17,7 mlrd. litų, kurie galėjo būti panaudoti nelegalių atlyginimų mokėjimui (2005 metais – 21 proc., 2006 metais – 20 proc.), o 2008 metais „šešėlinė ekonomika“ sudarė 17,3 proc. Dėl padidėjusių mokesčių (ypač akcizų alkoholiui, benziniui ir tabakui) šešėlinės ekonomikos dalis 2009 metais dar labiau išaugo ir sudarė 23 proc., o 2010 m. galėjo siekti iki 27 proc. BVP. Be to, apie 40 proc. šalies gyventojų, apklausų duomenimis, yra gavę šešėlinių pajamų, o 37 proc. ūkio vienetų bent dalį veiklos vykdė šešėlyje. Taigi beveik kas trečias litas buvo uždirbtas nemokant mokesčių. Tai patvirtina ir Pasaulio banko¹² atlikto ekonomikos tyrimo apie šešėlinę ekonomiką 1997–2007 metais ataskaitos duomenys. Lietuva pagal šešėlinės ekonomikos dalį užima 64 vietą tarp 151 pasaulio valstybės. Šešėlinio verslo dalis 1997–2007 metais Lietuvoje vidutiniškai siekė 31,9 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP), mažiausia šešėlinės ekonomikos dalis Lietuvoje buvo 1999-aisiais (30,2 proc.), vėliau nuolat didėjo ir 2007-aisiais, ekspertų vertinimu, pasiekė 34 procentus. Kitos Baltijos šalys užėmė gerokai žemesnes vietas – Latvijai pasaulyje teko 109 vieta (1999–2007 metais – vidutiniškai 41,6 proc. BVP), Estijai – 102 (40,3 proc. BVP). Pasaulio banko ekspertai pažymėjo, jog šešėlinės ekonomikos dalis negali būti apskaičiuota tiesiogiai, buvo remtasi šalies darbo rinkos, mokesčių ir kitais rodikliais. Ekspertai taip pat konstatavo, kad šešėlinę ekonomiką skatina didelė mokesčių našta, griežtos darbo rinkos taisyklės, prastas viešųjų paslaugų lygis, taip pat prasta „oficialiosios“ ekonomikos būklė.

Varžymasis dėl valstybinių užsakymų tikėtina dar labiau padidina korupcijos mastą, kadangi nebuvo pašalintos priežastys, lemiančios korupcijos atsiradimą viešuosiuose pirkimuose.

Nors statybų sektorius išgyvena vieną sunkiausių krizių po Nepriklausomybės atkūrimo, didžioji dalis problemų statybų sektoriuje ir toliau liko neišspręstos. Tyrimai atskleidė, kad vienos iš labiausiai korumpuotų procedūrų pastaraisiais metais yra žemės paskirties keitimas, leidimų statybos darbams ir rekonstrukcijai išdavimas bei derinimas.

Pasaulio banko teigimu¹³:

- Apytikslė korupcijos kaina – daugiau kaip 5 proc. globalaus BVP (2,6 trilijonų JAV dolerių).
- Kasmet kyšiams sumokama daugiau kaip 1 trilijonas JAV dolerių.
- Korupcija apie 10 proc. padidina verslo išlaidas pasauliniu mastu, 25 proc. – viešųjų pirkimų kainą besivystančiose šalyse.
- Verslo perkėlimą iš šalies, kurioje korupcijos lygis žemas, į šalį, kurioje korupcijos lygis vidutinis arba aukštas, galima prilyginti apmokestinimui mokesčiais taikant 20 proc. tarifą.

Tačiau su korupcija aktyviai kovojančios šalys gali padidinti savo nacionalines pajamas iki keturių kartų⁴. Tai reiškia, kad vienas kovai su korupcija išleistas litas leidžia sutaupyti keturis litus.

Socialiniai veiksniai

2008 metų pabaigoje prasidėjęs precedento neturintis ekonomikos nuosmukis, nulemtas pasaulinės ekonomikos ir finansų krizės, paskatino spartų nedarbo augimą, kurio lygis, Statistikos departamento duomenimis, 2010 metais sudarė 17,8 proc., arba 4,1 procentinio punkto didesnis nei 2009-aisiais. Prognozuojama, kad 2011 metais nedarbo lygis sieks apie 15,5 proc. Padidėjęs nedarbas, žemas pragyvenimo lygis, darbo užmokesčio sumažinimas viešajame sektoriuje – tai socialiniai veiksniai, priskiriami prie korupcijos prielaidų. Blogėjant socialinei būklei, didėjant nedarbui, pajamų skirtumai ir maži valstybės tarnautojų, dirbančių tose srityse, kuriose gali pasireikšti korupcija, atlyginimai, netvirtos socialinės garantijos sudaro galimybes plisti korupcijai.

Korupcija didina nepasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis, keldama vis didesnę piliečių nusivylimą ir politinį pasyvumą. Nepasitikėjimą valdžios institucijomis lydi nusivylimas jomis ir jų priimamais sprendimais, stiprėja netikėjimas savo galimybėmis kažką pakeisti. Tokį nusiteikimą atspindi ir aktyvumas politiniame šalies gyvenime, dalyvavimas (veikiau nedalyvavimas) priimant sprendimus.

Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis 2008“¹⁴, kurį atliko „Transparency International“ Lietuvos skyrius, duomenimis, tiek ekspertai, tiek apklausoje dalyvavę respondentai (Lietuvos gyventojai, tarnautojai ir įmonių vadovai) korupciją laiko viena rimčiausių problemų Lietuvoje. Absoliuti dauguma apklaustųjų mano, kad kyšiai padeda spręsti problemas. Dėl šios padėties respondentai labiausiai kaltina valdžią. Valstybės sektorius kenčia nuo politikų kišimosi į sprendimų priėmimą bei giminių ir bičiulių protegavimo. Kita vertus, didėja Lietuvos piliečių ryžtas dalyvauti antikorupcinėje veikloje, o pareiškėjai, pranešę apie galimus korupcijos atvejus, vertinami kaip drąsūs ir pilietiškai aktyvūs žmonės.

¹² Prieiga per internetą: <http://ekonomika.atn.lt/straipsnis/60174/pasaulio-bankas-seseline-ekonomika-lietuvoje-sudaro-319-proc-bvp>.

¹³ Prieiga per internetą: <http://www.weforum.org/pdf/paci/BusinessCaseAgainstCorruption.pdf>.

¹⁴ Prieiga per internetą: http://www.transparency.lt/new/index.php?option=com_content&task=view&id=10870&Itemid=24.

Apklaustų gyventojų nuomonė – kad per pastaruosius 5 metus korupcijos mastai Lietuvoje labai išaugo – pakito. 2005 metais taip manė 50 proc. gyventojų, 2007 metais – 42 proc., 2008 metais – 54 proc. Sumažėjo įmonių vadovų, manančių, kad korupcija per pastaruosius 5 metus labai išaugo. 2005 metais taip manė 38 proc., 2007 metais – 28 proc., 2008 metais – 25 proc.

Vertinant situaciją Lietuvoje per pastaruosius 12 mėnesių, pasikeitė gyventojų nuomonė dėl teiginio, kad korupcijos mastai nepakito. 2007 metais taip manė 36 proc. gyventojų, 2008 metais – 25 proc. Palaipsniui sumažėjo ir įmonių vadovų, manančių, kad per pastaruosius 12 mėnesių korupcijos mastai nepakito. 2007 metais taip manė 42 proc. verslininkų, 2008 metais – 39 proc.

Gera tendencija yra ta, kad nors nežymiai, bet mažėja pasirengusiųjų duoti kyšį, norint išspręsti problemas. 2002 metais taip būtų darė 60 proc. gyventojų ir 63 proc. verslininkų, 2004 metais – 59 proc. gyventojų ir 67 proc. verslininkų, 2005 metais – 68 proc. gyventojų ir 55 proc. verslininkų, 2007 metais – 67 proc. gyventojų ir 42 proc. verslininkų, 2008 metais – 64 proc. gyventojų ir 51 proc. verslininkų.

Palyginus ankstesnius sociologinių tyrimų duomenis, nustatyta, kad 2005 metais per pastaruosius metus nors kartą davė kyšį 27 proc. gyventojų ir 20 proc. verslininkų, 2007 metais – 28 proc. gyventojų ir 17 proc. verslininkų, 2008 metais – 24 proc. gyventojų ir 11 proc. verslininkų. Galima daryti prielaidą, kad situacija nors pamažu, bet gerėja.

Per pastaruosius 5 metus nors kartą kyšį nurodė davę 43 proc. Lietuvos gyventojų (2005 metais – 48 proc., 2007 metais – 47 proc.) ir 33 proc. verslininkų (2005 metais – 37 proc., 2007 metais – 33 proc.).

Vertinant korupcijos suvokimą, gyventojų nuomone, labiausiai korumpuotos institucijos Lietuvoje yra Seimas, 49 proc. (2005 metais taip manė 61 proc., 2007 metais – 63 proc.), teismai, 49 proc. (2005 metais taip manė 59 proc., 2007 metais – 53 proc.), Vyriausybė, 43 proc. (2005 metais taip manė 56 proc., 2007 metais – 54 proc.), politinės partijos, 40 proc. (2005 metais taip manė 46 proc., 2007 metais – 59 proc.), savivaldybės, 39 proc. (2007 metais taip manė 42 proc.). Įmonių vadovų nuomone, labiausiai korumpuotos yra savivaldybės, 60 proc. (2007 metais taip manė 45 proc.), apskrities viršininkų administracijos, 59 proc. (2007 metais taip manė 38 proc.), Seimas, 55 proc. (2005 metais taip manė 53 proc., 2007 metais – 60 proc.), Vyriausybė, 55 proc. (2005 metais taip manė 53 proc., 2007 metais – 46 proc.), politinės partijos, 54 proc. (2005 metais taip manė 46 proc., 2007 metais – 65 proc.).

Remdamiesi asmenine patirtimi, Lietuvoje respondentai įvardijo, kad labiausiai korumpuotos procedūros yra šios:

- žemės paskirties keitimas (taip mano 48 proc. įmonių vadovų, 36 proc. gyventojų ir 23 proc. valstybės ir savivaldybės tarnautojų);
- leidimų statybai ir rekonstrukcijai išdavimas (taip mano 48 proc. įmonių vadovų, 43 proc. gyventojų ir 23 proc. valstybės ir savivaldybės tarnautojų);
- viešieji pirkimai (taip mano 44 proc. įmonių vadovų, 20 proc. valstybės ir savivaldybės tarnautojų);
- įdarbinimas į valstybės tarnybą (taip mano 40 proc. įmonių vadovų ir 32 proc. gyventojų);
- nuosavybės teisių atkūrimas (taip mano 31 proc. gyventojų, 18 proc. valstybės ir savivaldybės tarnautojų);
- 31 proc. gyventojų nuomone, korumpuotos procedūros sveikatos apsaugoje, 37 proc. įmonių vadovų nuomone – įstatymų priėmimo / pakeitime.

Tyrimų duomenimis, analizuojant kyšininkavimo patirtį, dažniausiai gyventojų minimos šios institucijos:

- 65 proc. respondentų teigia davę kyšį sveikatos apsaugos darbuotojams (20 proc. – miestų ir rajonų ligoninėse, 16 proc. – poliklinikose, 15 proc. – respublikinėse ligoninėse / klinikose, 14 proc. – valstybinėse gydymo įstaigose);
- 18 proc. – policijos darbuotojams (11 proc. – kelių policijai, 7 proc. – policijai);
- 4 proc. – VĮ „Regitrai“;
- 3 proc. – apskričių ir rajonų žemėtvarkos skyriuose.

Šis sociologinis tyrimas atspindėjo ir kyšio davimo geografinę – 28 proc. gyventojų kyšį davė Vilniuje, Vilniaus apskrityje, 22 proc. – Kaune, Kauno apskrityje, 11 proc. – Klaipėdoje, Klaipėdos apskrityje, 9 proc. – Panevėžyje, Panevėžio apskrityje, 8 proc. – Šiauliuose, Šiaulių apskrityje, 5 proc. – Alytuje, Alytaus apskrityje.

Tyrimo dalyviai korupcijos problemas Lietuvoje yra linkę sieti ne su nacionalinėmis kultūros savybėmis ar sovietmečio paveldu, bet, visų pirma, su moraliniu visuomenės nuosmikiu bei demokratinio valdymo ir administravimo įgūdžių stoka. Kaip papildomus veiksnius, kurie skatina korupcijos plitimą, gyventojai, tarnautojai ir verslininkai mini visuomenės atlidumą korumpuotiems asmenims, žmonių, įsitraukusių į korupcinius sandėrius, nebaudžiamumą ir gėdos jausmo nebuvimą.

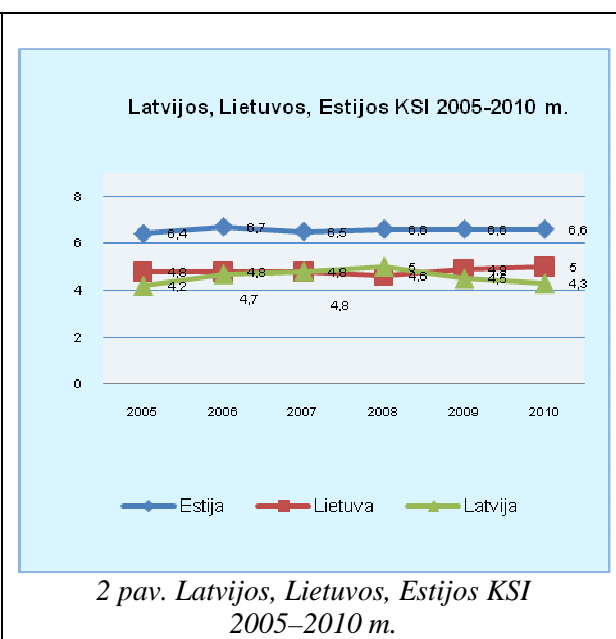
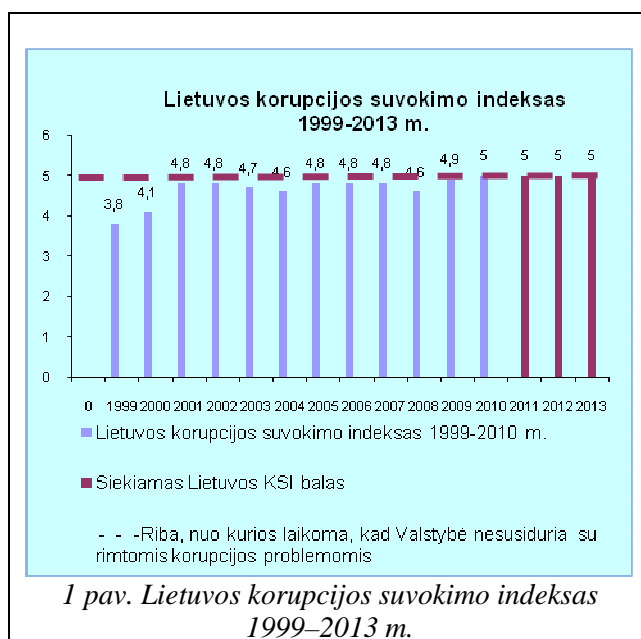
Vertindami antikorupcinį potencialą, respondentai mano, kad pagrindinės priemonės, padėsiančios sumažinti korupcijos lygį šalyje – tai sankcijų už korupcinę elgesį griežtinimas, visuomenės moralės kėlimas ir švietimo priemonių taikymas, įstatymų tobulinimas, atliekant jų antikorupcinę ekspertizę.

Tarp institucijų, efektyviai mažinančių korupciją Lietuvoje, visi tyrimo dalyviai geriausiai vertina žiniasklaidą (49 proc. gyventojų ir 46 proc. verslininkų, 40 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), Specialiųjų tyrimų tarnybą (28 proc. gyventojų ir 38 proc. verslininkų, 41 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą (21 proc. gyventojų ir 36 proc. verslininkų, 38 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), Valstybės saugumo departamentą (20 proc. gyventojų ir 33 proc. verslininkų, 34 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), o neefektyviausiai – Seimą (85 proc. gyventojų ir 78 proc. verslininkų, 55 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), Vyriausybę (82 proc. gyventojų ir 76 proc. verslininkų, 59 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų), Prezidentūrą (63 proc. gyventojų ir 67 proc. verslininkų, 47 proc. valstybinių įstaigų tarnautojų).

Tyrimo duomenys atspindi esminius pokyčius tiek dėl gyventojų, tiek dėl įmonių vadovų noro / nenoro dalyvauti antikorupcinėje veikloje: 2005 metais šioje veikloje norėjo dalyvauti 17 proc. gyventojų ir 17 proc. verslininkų, 2007 metais – 15 proc. gyventojų ir 21 proc. verslininkų, 2008 metais – 22 proc. gyventojų ir 35 proc. verslininkų; 2005 metais nenorėjo dalyvauti antikorupcinėje veikloje 59 proc. gyventojų ir 54 proc. verslininkų, 2007 metais – 56 proc. gyventojų ir 43 proc. verslininkų, 2008 metais – 46 proc. gyventojų ir 45 proc. verslininkų. Todėl galima daryti prielaidą, kad aktyvi STT veikla skleidžiant socialinę informaciją apie korupciją, jos daromą žalą ir visuomenės svarbą kovojant su korupcija davė teigiamų rezultatų.

Gera sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis 2008“ tendencija yra ta, kad daugėja asmenų, žinančių kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejus, ir mažėja nežinančiųjų skaičius: 2005 metais žinojo kur kreiptis 22 proc. gyventojų ir 44 proc. verslininkų, 2007 metais – 18 proc. gyventojų ir 35 proc. verslininkų, 2008 metais – 42 proc. gyventojų ir 69 proc. verslininkų; 2005 metais nežinojo kur kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį 78 proc. gyventojų ir 56 proc. verslininkų, 2007 metais – 82 proc. gyventojų ir 65 proc. verslininkų, 2008 metais – 58 proc. gyventojų ir 31 proc. verslininkų.

Tarptautinei organizacijai „Transparency International“ kasmet paskelbiant korupcijos suvokimo indeksą (KSI), pasaulio valstybės suskirstomos pagal suvokimą, kiek korupcija yra paplitusi tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų. Laikoma, kad valstybės, kurių KSI – ne didesnis kaip 5 balai (iš 10 galimų), susiduria su didelėmis korupcijos problemomis ir nesugeba pažaboti korupcijos. 2010 metais, palyginti su kaimyninėmis šalimis – Estija ir Latvija, vienintelei Lietuvai skirtas aukštesnis KSI nei 2009 metais, t. y. 5 balai, nors aukščiausią vertinimą iš kaimyninių šalių gavo Estija, tačiau jos KSI sumažėjo nuo 6,6 iki 6,5, Latvijos KSI sumažėjo nuo 4,5 iki 4,3.

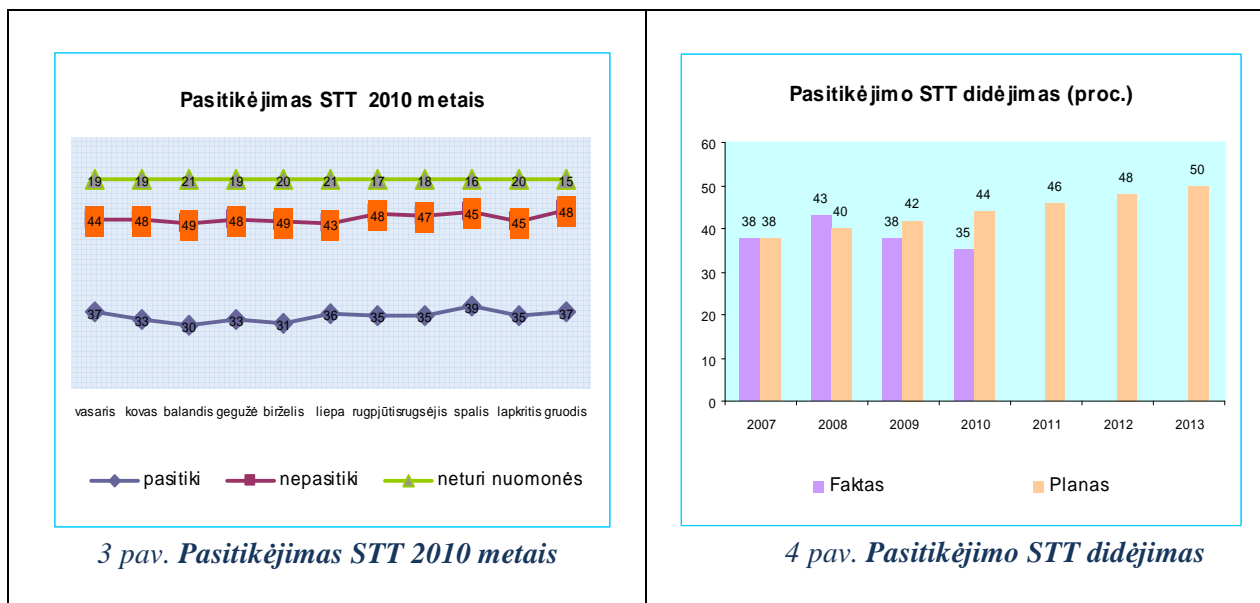
Atsižvelgus į ekspertų vertinimus, galima teigti, kad ekspertai teigiamai vertina antikorupcinius pokyčius Lietuvos įstatymuose bei valdžios atstovų dėmesį korupcijai ir Lietuva priartėjo prie barjero, nuo kurio šalis yra laikoma pajėgi kontroliuoti korupciją.

Pagal 2010 metų Pasaulinio korupcijos barometro duomenis¹⁵ korupcija Lietuvoje vis dar išlieka rimta problema. 34 proc. Lietuvos gyventojų prisipažino, kad per pastaruosius dvylika mėnesių jie yra davę kyšį.

Korupcija tapatinama ne tik su korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, bet ir su blogu administravimu, netinkamu administracinių ir viešųjų paslaugų teikimu, valstybės tarnautojų nepakankama kompetencija, valstybės tarnautojų etikos trūkumu. Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis 2008“, kurį atliko „Transparency International“, tyrimo dalyviai korupcijos problemas Lietuvoje yra linkę sieti ne su nacionalinėmis kultūros savybėmis ar sovietmečio paveldu, bet, visų pirma, su moraliniu visuomenės nuosmukiu bei demokratinio valdymo ir administravimo įgūdžių stoka. Kaip papildomus veiksnius, kurie skatina korupcijos plitimą, gyventojai, tarnautojai ir verslininkai mini visuomenės atlidumą korumpuotiems asmenims, žmonių, įsitraukusių į korupcinius sandėrius, nebaudžiamumą ir gėdos jausmo nebuvimą.

Korupcija didina nepasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis, keldama vis didesnį piliečių nusivylimą ir politinį pasyvumą. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ 2010 m. liepos 2–11 dienomis atlikta apklausa¹⁶ atskleidė vyraujančią lietuvių neigiamą nusiteikimą politinio gyvenimo, valdžios atžvilgiu: Seimu nepasitiki 73,8 proc., Vyriausybė – 56,3 proc., politinėmis partijomis – 75,7 proc. apklaustųjų.

Nepasitikėjimą valdžios institucijomis lydi nusivylimas jomis ir jų priimamais sprendimais, taip pat ir netikėjimas savo galimybėmis kažką pakeisti. Tokį nusiteikimą atspindėjo ir aktyvumas politiniame šalies gyvenime, dalyvavimas (veikiau nedalyvavimas) priimant sprendimus. 2010 metais visuomenės pasitikėjimas tarnyba, palyginti su 2009 metais, nežymiai sumažėjo. Vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičius sudarė apie 35 proc., nepasitikinčiųjų – apie 46 proc., neturinčiųjų nuomonės – apie 19 proc., o 2009 metais vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičius¹⁷ sudarė apie 38 proc., nepasitikinčiųjų – apie 42 proc., neturinčiųjų nuomonės – apie 21 proc.

Svyruojantį pasitikėjimą STT kaip ir kitomis teisėsaugos institucijomis galima sieti su bendra vyraujančia gyventojų pesimistine nuotaika ir pasitikėjimo valstybės institucijomis stoka. Kaip rodo „Korupcijos žemėlapio 2008“ tyrimo duomenys, televizija yra pagrindinis informacijos šaltinis (po asmeninės arba draugų patirties), kuris, pateikdamas informaciją, leidžia susidaryti gyventojams nuomonę apie korupcijos mastą Lietuvoje. Viešumas ir skaidrumas yra geriausi ginklai kovojant su korupcija, tačiau neretai žiniasklaida, formuodama neigiamą nuomonę apie valstybės institucijas, taip pat ir asmenų elgseną, nemažina, o veikiau didina korupciją, stiprina bejėgiškumo jausmą pasipriešinti korupcijai, skatina socialinį pasyvumą. Tačiau žiniasklaida galėtų diegti piliečiams pasitikėjimą savo jėgomis ir skatinti juos netoleruoti korupcijos.

¹⁵ Prieiga per internetą: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb/2010.

¹⁶ Prieiga per internetą: <http://www.vilmorus.lt/index.php?mact=News.cntnt01.detail,0&cntnt01articleid=2&cntnt01returnid=20>.

¹⁷ Prieiga per internetą: Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenys.

Technologiniai veiksniai

Jungtinių Tautų atliktoje 2010 m. el. valdžios apžvalgoje „El. valdžios įtaka finansinio ir ekonominio nuosmukio metu“¹⁸ pateikiamas sisteminis informacijos ir ryšių technologijų įtakos didinant skaidrumo, efektyvumo ir prieigos prie viešųjų paslaugų bei piliečių dalyvavimo įvertinimas. Lietuva 2010 metų ataskaitoje pagal el. dalyvavimo indeksą, kuris parodo bendrus nacionaliniams portalams ir gyventojams suteiktų galių rezultatus, užėmė 19 vietą iš 157 vertintų valstybių ir atsidūrė pirmajame dvidešimtuose greta Australijos, Japonijos, JAV, Danijos, Vokietijos, Nyderlandų. Vertinant el. valdžios vystymosi rodiklius Lietuva užima 28 vietą tarp 184 vertintų šalių. Elektroninis valdymas – tai viešojo administravimo subjektų veikloje diegiamų informacijos ir ryšių technologijų, naujovių, skirtų administracinėms ir viešosioms paslaugoms, demokratinėms procesams ir viešajai politikai tobulinti, visuma. Teigiama, kad labiausiai elektroninės valdžios plėtra stringa korupcijos pažeistose valstybės valdymo srityse, tokiose kaip: statybos leidimų išdavimas, žemės paskirties keitimas.

Skirtingas informacinių technologijų plėtojimas valstybės ir savivaldybių įstaigose riboja spartesnę informacijos sklaidą. Valstybės ir savivaldybių įstaigos nederina savo veiksmų diegdamos naujas informacines technologijas. Veiksmingas modernių informacinių technologijų naudojimas leistų išplėsti antikorpacinės informacijos sklaidą, užtikrinti informacijos valdymo sistemų funkcionavimą, disponuojamos informacijos apsaugą, padidinti keitimosi duomenimis spartą, gebėjimus analizuoti vis didėjančius duomenų informacinius srautus, supaprastinti darbą, sumažinti veiklos sąnaudas ir kt.

IŠTEKLIŲ ANALIZĖ (vidaus veiksniai)

Teisinė bazė

STT teisinį statusą ir veiklą reglamentuoja specialūs teisės aktai:

- STT įstatymas (Žin., 2000, Nr. 41-1162) nustato tarnybos paskirtį, veiklos teisinius pagrindus, uždavinius ir funkcijas, tarnybos organizavimą, finansavimą, veiklos kontrolės būdus bei pareigūnų teises ir pareigas.
- STT statutas (Žin., 2003, Nr. 38-1656) nustato pagrindinius tarnybos STT principus, STT pareigūnų statusą, skyrimo ir atleidimo iš tarnybos tvarką, jų tarnybos eigą, paskatinimus ir nuobaudas bei atsakomybę, šaunamojo ginklo ir fizinės prievartos panaudojimo sąlygas ir tvarką, socialines garantijas ir kitus jų statuso ir tarnybos ypatumus.
- Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 66-2130; 2002, Nr. 45-1708) nustato STT pareigūnų pareiginės algos dydį ir pagrindines darbo užmokesčio mokėjimo sąlygas.
- Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 57-2297) nustato pagrindinius korupcijos prevencijos principus, tikslus ir uždavinius valstybės tarnyboje ir privačiame sektoriuje, korupcijos prevencijos priemones ir jų teisinius pagrindus, korupcijos prevencijos subjektus bei jų teises ir pareigas korupcijos prevencijos srityje.
- Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 65-2633) nustato teisinius operatyvinės veiklos pagrindus, operatyvinės veiklos principus ir uždavinius, STT operatyvinės veiklos subjektų teises ir pareigas, operatyvinių veiksmų ir operatyvinio tyrimo atlikimą, asmenų dalyvavimą operatyvinėje veikloje, operatyvinės informacijos panaudojimą ir atskleidimą, taip pat šios veiklos finansavimą, kontrolę ir priežiūrą.
- Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (Žin., 2002, Nr. 37-1341) nustato ikiteisminio tyrimo atlikimo pagrindus ir tvarką.
- Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (2000, Nr. 89-2741) nustato STT tiriamų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų dispoziciją ir už šias veikas taikomas sankcijas.
- Ilgalaikė nacionalinį saugumą stiprinanti Lietuvos Respublikos nacionalinė kovos su korupcija programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 (Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. gegužės 14 d. nutarimo Nr. XI-259 redakcija) (Žin., 2002, Nr. 10-355; 2009, Nr. 60-2346), užtikrina ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos kontrolės ir prevencijos sistemą Lietuvos Respublikoje.
- 15-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870), nustato, kad: korupcija = monopolija + diskrecija – atskaitomybė.

¹⁸ Prieiga per internetą: <http://www.ivpk.lt/main-news.php?cat=30&n=1170>.

▪ Socialinių garantijų taikymo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. 1406 (Žin., 2003, Nr. 107-4809; 2009, Nr. 4-91), kuris nustato darbo užmokesčio apskaičiavimą ir mokėjimą Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams jų laikinojo nedarbingumo, atostogų, mokymo ir tarnybinių komandiruočių laikotarpiu, STT pareigūnui mirus, laikinai einantiems pareigas, dėl tarnybinio būtinumo perkeltiems į kitas pareigas, gražintiems į pareigas Tarnybos pareigūnams, taip pat kompensacijų ir pašalpos mokėjimą.

Teisinė bazė ir šalies institucinė sistema sukuria prielaidas korupcijos priežasčių šalinimo mechanizmui funkcionuoti. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme nustatyta, kad už korupcijos prevenciją valstybės ar savivaldybių įstaigose ir nevalstybinėse įstaigose atsako vadovas. Jis privalo imtis priemonių, būtinų šiam įstatymui įgyvendinti (16 straipsnio 3 dalis). Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607 (Žin., 2004, Nr. 83-3015), nustatyta, kad valstybės ar savivaldybių įstaigose gali būti steigiami padaliniai ar skiriami asmenys, kuriems būtų pavedama korupcijos prevencijos ir kontrolės funkcija (3 punktas). Lietuvos Respublikos Seime įsteigta nuolatinė Seimo Antikorupcijos komisija pagal Lietuvos Respublikos Seimo Antikorupcijos komisijos įstatymą (Žin., 2001, Nr. 92-3209) nagrinėja korupciją ir su ja susijusius reiškinius bei atvejus, priima sprendimus nagrinėjama klausimais ir kontroliuoja, kaip institucijos juos vykdo; analizuoja valstybės ir savivaldybių įstaigų ir įmonių sprendimus, sudarančius sąlygas korupcijai bei nusikaltimams ir kitiems teisės pažeidimams ūkio ir finansų sistemose, siekia, kad tokie sprendimai būtų panaikinti; teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų priėmimo ir tobulinimo, korupcijos, ekonominių ir finansinių nusikaltimų bei kitų teisės pažeidimų prevencijos ir užkardymo. Antikorupcijos komisijos steigiamos ir savivaldybėse (pvz.: Vilniaus m., Kazlų Rūdos, Kauno m. ir t. t.). 2000 m. pasikeitęs STT teisinis statusas sudaro prielaidas ne tik atskleisti ir tirti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengti ir įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones, bet ir savarankiškai, lanksčiai ir operatyviai reaguoti į valstybėje vykstančius teisėkūros ir įvairių sričių reguliavimo pokyčius.

Siekdama gerinti STT informacijos gavimo galimybes Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 404 (Žin., 2010, Nr. 44-2120) pakeitė Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos disponuojamos informacijos apie kliento pinigines operacijas ir sandorius teikimo Lietuvos Respublikos teisėsaugos ir kitoms valstybės institucijoms bei Valstybės saugumo departamento ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos keitimosi informacija įgyvendinant teroristų finansavimo prevencijos priemones taisyklės ir nustatė, kad Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba teikia pagal sudarytą duomenų teikimo sutartį automatinio būdu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (jos funkcijoms atlikti) informaciją apie pinigines operacijas ir sandorius, nepaisydama aplinkybių, nurodytų šių taisyklių 7.1–7.3 punktuose. Šie pakeitimai sudaro sąlygas be apribojimų gauti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos disponuojamą informaciją apie kliento pinigines operacijas ir sandorius.

STT savo veikloje taip pat vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992, Nr. 33-1014), kitais nacionaliniais, Europos Sąjungos, tarptautiniais teisės aktais, sutartimis ir susitarimais.

Nuo 2009 m. sausio 1 d. keitėsi teisinis reguliavimas su STT veikla ir tarnyba susijusiose srityse: pakeistas STT pareigūnų teisės dirbti kitą darbą reglamentavimas, sumažintas bazinis dydis, kuris taikomas apskaičiuojant tarnybinių atlyginimų, sumažintas priedų už kvalifikacines kategorijas procentinis dydis.

2011 m. vasario 3 d. Lietuvos Respublikos Seime įregistruotas įstatymo projektas, sudarantis sąlygas STT tapti labiau pažeidžiamai neigiamų išorės veiksnių, galintis iš esmės pakeisti dalies tarnyboje dirbančių statutinių valstybės tarnautojų socialines garantijas ir teisėtus lūkesčius, t. y. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-2882, kuriame siūloma statutinius valstybės tarnautojus, kurie atlieka įstaigos vidaus administravimo funkcijas, pakeisti karjeros valstybės tarnautojais.

Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) 2009 m. liepos 2 d. patvirtintoje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas Lietuvai, 2010 m. birželio 11 d. priėmė nutarimą Nr. XI-899 „Dėl Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ataskaitoje Lietuvai pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo“ (Žin., 2010, Nr. 71-3563), kuriame STT pasiūlė pagal kompetenciją įgyvendinti kai kurias GRECO rekomendacijas.

Vienas iš veiksnių, turinčių neigiamos įtakos STT veiklai, yra realių, aiškiai suformuluotų ir įtvirtintų STT veiklos vertinimo kriterijų nebuvimas. Tradiciškai STT veikla vertinama pagal vienos iš veiklos krypčių – baudžiamojo persekiojimo – rezultatus, kurie neatspindi visos veiklos apimties, pažangos ir pasiekimų.

Todėl Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. XI-889 „[Dėl Specialiųjų tyrimų tarnybos 2009 metų veiklos ataskaitos](#)“ STT pasiūlyta pateikti Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui aiškius kiekybinius ir kokybinius STT veiklos vertinimo parametrus.

Ryšių sistema (informacinės ir komunikavimo sistemos)

Tarnybos veiklos specifiškumas reikalauja informacinių, technologinių inovacijų taikymo. Nujos specialios techninės priemonės padeda spręsti tarnybai iškeltus uždavinius, jos ypač reikalingos baudžiamajam persekiojimui vykdyti, be to, modernios informacijos technologijos leidžia išplėsti antikorpucinės informacijos sklaidą. STT palaikomas optimalus informacinių technologijų išsivystymo lygis leidžia padidinti veiklos veiksmingumą (rezultatyvumą). Darbuotojai aprūpinti būtiniausia operatyvaus aprūpinimo kompiuterine ir programine (specialiaja) įranga, kuria atnaujinama STT veikla, supaprastinamos vidaus procedūros ir duomenų apdorojimas, padidinamas kontrolės efektyvumas, paspartinami analizės procesai ir padidinamos tarnybos galimybės apsaugoti įslaptintą informaciją nuo neteisėto atskleidimo, užtikrinama komunikacija tiek su Lietuvos, tiek ir užsienio partneriais.

Tarnyboje įdiegtas naujas duomenų bazių serveris gautai operatyvinei informacijai kaupti bei apdoroti, įsigyta kompiuterinė technika su integruotomis informacijos apsaugos techninėmis priemonėmis, į kompiuterinę sistemą įdiegta Didžiosios Britanijos „i2Group“ analitinė programinė įranga informacijos analizei atlikti, atnaujinta įeinančio iš viešųjų tinklų skaitmeninio srauto turinio kontrolės techninė ir programinė įranga, įrengtas saugus regioninis elektroninių ryšių tinklas, įdiegta nauja elektroninių ryšių tinklo apsaugos techninė ir programinė įranga, įsigyta programinė ir techninė įranga, skirta informacijos nuskaitymui iš kompiuterinių laikmenų ir mobiliųjų įrenginių ikiteisminiuose tyrimuose, įdiegta dokumentų valdymo sistema „DocLogix“ (suderinta su Lietuvos valstybės naujuoju archyvu), skirta centralizuotai kaupti ir valdyti elektroninius dokumentus bei skaitmenines dokumentų kopijas, vykdyti ir kontroliuoti su šiais dokumentais susijusias užduotis, įdiegta personalo valdymo ir darbo užmokesčio apskaitos sistema, įdiegta bendra biudžeto planavimo, finansų apskaitos, sutarčių valdymo, turto įsigijimo ir turto apskaitos procesų automatizavimo informacinė sistema.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgyvendinant antikrizinį planą ir mažinant nuo 2010 metų valstybės biudžeto išlaidas (iš jų ir lėšas investicijoms), STT buvo priversta dėl sumažinto finansavimo atsisakyti didelės dalies 2010 metais suplanuotų priemonių, susijusių su informacinės sistemos plėtra, įgyvendinimo. STT, atsižvelgdama į ekonomikos sunkmetį, sieks, kad būtų skirtos bent minimalios investicijos esamam tarnybos informacinės sistemos lygiui palaikyti ir elektroninės informacijos apsaugai užtikrinti.

Pakankamas STT darbuotojų informacinių ir komunikacinių technologijų išmanymas, mokėjimas ir gebėjimas naudotis kompiuterine technine ir programine įranga. 32 proc. STT darbuotojų (76) turi Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą (angl. European Computer Driving Licence ECDL), t. y. dokumentą, rodantį, kad jo savininkas turi pakankamai žinių apie informacijos technologijas ir sugeba naudotis asmeniniu kompiuteriu bei dažniausiai naudojama taikomąja programine įranga. Tarnyba, suprasdama informacinių ir komunikacinių technologijų galimą įtaką veiklos rezultatyvumui, nuo 2010 m. vasario 26 d. vykdo projektą, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP-4.1.-VRM-03-V „Valstybės institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas“, pagal kurį bus ugdomi darbuotojų informacijos valdymo gebėjimai.

Finansiniai ir žmogiškieji ištekliai

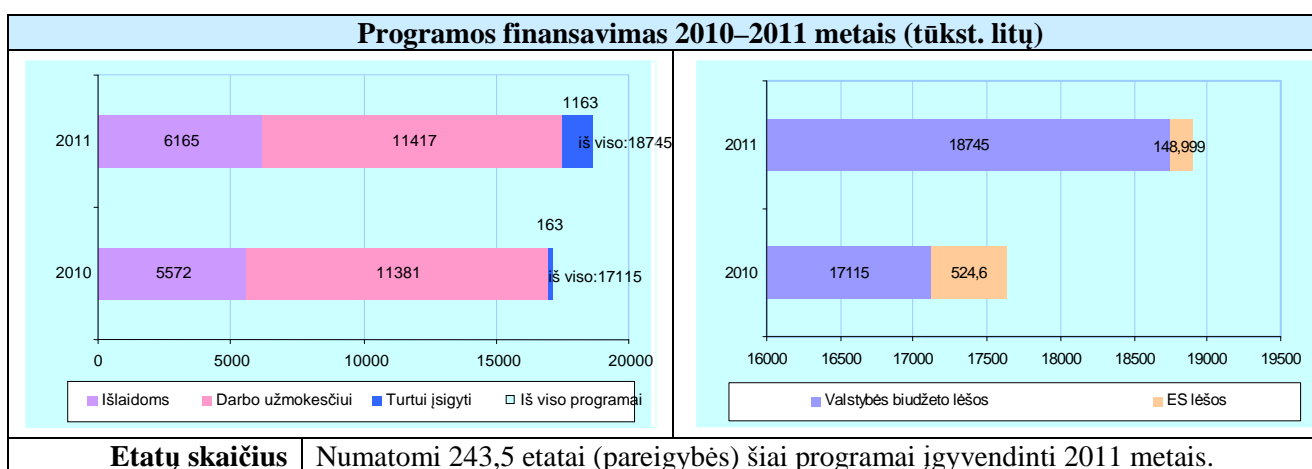
2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme STT skirti asignavimai – 17 115 tūkst. litų (iš viso), iš jų išlaidoms – 16 952 tūkst. litų (iš jų 11 381 – darbo užmokesčiui), turtui įsigyti – 163 tūkst. litų.

Didžiausia STT biudžeto dalis (apie 83 proc.) skiriama baudžiamajam persekiojimui vykdyti, korupcijos prevencijai įgyvendinti – apie 7 proc., antikorpuciniam visuomenės švietimui ir informavimui įgyvendinti – apie 2 proc.

2010 metais STT asignavimai, palyginti su 2009-aisiais, sumažėjo 4 240 tūkst. litų arba apie 20 proc. (iš jų 1 538,0 tūkst. litų arba 10 proc. – darbo užmokesčiui), turtui įsigyti – 1 284,0 tūkst. litų arba 89 proc. Investicijos tokioms institucijoms turėtų subalansuotai didėti, kadangi jų poreikis tiesiogiai susijęs su užduočių vykdymu, sparčia technologine technikos pažanga. Investicijoms mažėjant ar išliekant tokio pat lygio, STT grėstų sąstingis dėl technologinio atsilikimo, kadangi STT pagal savo specifiką privalo turėti šiuolaikinius reikalavimus atitinkančią ilgalaikio turto ir technikos bazę, kuri turi tiesioginės įtakos baudžiamojam persekiojimo veiklos rezultatams.

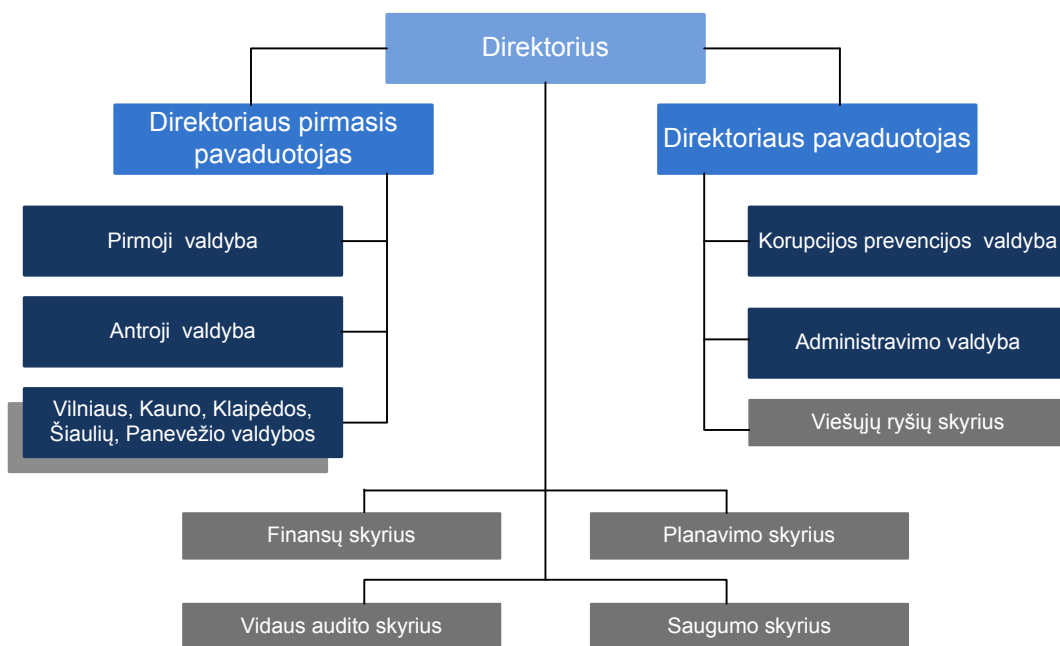
STT funkcijoms vykdyti 2011 metams iš viso numatyta 18 745 tūkst. litų, iš jų 17 582 tūkst. litų – išlaidoms (iš kurių 11 417 tūkst. litų – darbo užmokesčiui) ir 1 163 tūkst. litų – turtui įsigyti. Palyginti su 2010 metais, išlaidos padidintos 466 tūkst. litų baudžiamojo persekiojimo funkcijai vykdyti ir 164 tūkst. litų draudimo įmokoms už statutinius pareigūnus mokėti. Be to, 2011 m. STT ketina inicijuoti sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ atlikimą, kurio metu bus siekiama įvertinti: visuomenės nuostatas dėl korupcijos, jos lygį ir vaidmenį valstybėje, asmeninę susidūrimo su korupcijos (kyšių) atvejais patirtį bei informacijos apie korupciją šaltinius ir požiūrį į antikorupcines priemones. Tyrimo rezultatai leis įvertinti viešojo administravimo subjektų įgyvendinamų antikorupcinių iniciatyvų, korupcijos prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo priemonių efektyvumą, taip pat bus tęsiama Lietuvoje egzistavusi nuostatų dėl korupcijos tyrimų tradicija. STT, siekdama formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai ir skatindama aktyviai su ja kovoti, 2011 m. planuoja inicijuoti antikorupcinės informacijos (vaizdo, garso, vaizdo ir garso) sukūrimą ir platinimą.

STT, pasinaudodama galimybe gauti Europos Sąjungos struktūrinę paramą, 2011 m. toliau įgyvendins projektą, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP-4.1.-VRM-03-V „Valstybės institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas“.

Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2005 m. rugsėjo 21 d. sprendimu Nr. 458 STT nustatytas didžiausias leistinas valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičius – 290.

2010 metais STT struktūrą sudarė Administravimo, Pirmoji, Antroji, Korupcijos prevencijos valdybos, 5 teritoriniai padaliniai (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio valdybos), Finansų, Planavimo, Saugumo, Viešųjų ryšių ir Vidaus audito skyriai.

STT teritorinių padalinių struktūra atspindi korupcijos prevencijos, antikorupcinio švietimo ir baudžiamojo persekiojimo kryptis.

2010 metų pabaigoje STT dirbo 230 darbuotojų, iš jų 117 vykdė baudžiamojo persekiojimo funkcijas, 13 – korupcijos prevencijos funkcijas, 5 – antikorupcinio švietimo ir informavimo funkcijas, 53 – vidaus administravimo funkcijas, 42 – vadovaujantys (viršininkai ir pavaduotojai) darbuotojai. Vidaus administravimo funkcijos apima: dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymą, taip pat kitas funkcijas, padedančias užtikrinti tarnybos funkcionavimą (teisę, tarptautinius ryšius, viešųjų pirkimų organizavimą, informacinių ir komunikacinių sistemų priežiūrą, vidaus auditą ir kitą).

2010 metais į tarnybą priimta 10 darbuotojų, atleista 17 darbuotojų. Per 2010 metus 7 darbuotojais sumažėjo dirbančiųjų STT skaičius, palyginti su 2009 metais. Darbuotojų skaičiaus mažėjimą galėjo lemti tai, kad asmenims, siekiantiems dirbti STT, keliami ypač aukšti reikalavimai asmeninėms ir dalykinėms savybėms. Be to, dėl pastaruoju metu atliktų teisės aktų pakeitimų STT pareigūnų darbo užmokestis, palyginti su kitų teisėsaugos institucijų darbuotojų darbo užmokesčiu, sumažėjo daugiausia, todėl STT, kaip darbdavio, patrauklumas pastebimai sumažėjo, sudėtingiau tapo konkuruoti su kitomis valstybės institucijomis dėl darbuotojams mokamo atlyginimo ir darbo sąlygų.

Pareigūnų kvalifikacija pagal įgytą išsilavinimą:

- 5 (2 proc.) turi mokslinius laipsnius;
- 202 (88 proc.) – aukštąjį universitetinį išsilavinimą;
- 16 (7 proc.) – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą;
- 7 (3 proc.) – vidurinį išsilavinimą.

Siekiant išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus, įgyvendinamos priemonės, užtikrinančios darbuotojų motyvaciją, kvalifikacijos kėlimą ir karjeros galimybes, stiprinančios išpareigojimus tarnybai.

2010 metais kvalifikaciją kėlė 159 darbuotojai, iš jų 16 užsienyje (2009 metais kvalifikaciją kėlė 56 darbuotojai, iš jų 12 užsienyje). Iš viso kvalifikacijai kelti buvo skirtos 9208 valandos, iš jų 6170 valandų (67 proc.) STT darbuotojai buvo mokomi pagal ES projektą „Specialiųjų tyrimų tarnybos personalo kvalifikacijos tobulinimas“.

Dėl sudėtingos valstybės ekonominės ir finansinės būklės 2011 metais priimti naujų darbuotojų nenumatoma, išskyrus tuos atvejus, kai atsilaisvina užimta pareigybė ir šios pareigybės funkcijų neįmanoma pavesti kitiems STT darbuotojams.

Institucijos veiklos valdymas

Nuo 2005 m. STT palaipsniui vykdė vidaus valdymo sistemos pertvarką, kurios metu didelis dėmesys buvo skirtas operatyvinei veiklai gerinti, baudžiamajam persekiojimui suaktyvinti, buvo įkurti specializuoti operatyvinės veiklos padaliniai, atskirtos ir specializuotos operatyvinių padalinių funkcijos, pertvarkyta nusikalstamų veikų atskleidimo ir tyrimo logistikos sistema, sukurta ir įdiegta informacijos patikimumo vertinimo sistema, įsigyta modernios technikos. Sustiprinta korupcijos prevencija ir antikorupcinis švietimas bei informavimas regionuose. Dėl nuo 2009 m. sumažinto finansavimo atidėtas vidaus valdymo sistemos

pertvarkos, susijusios su baudžiamojo persekiojimo ir korupcijos prevencijos funkcijų vykdymu, planų įgyvendinimas.

STT veiklos valdymo rodikliai santykinai geri: palyginti su darbuotojų skaičiaus 1 vadovaujančiam darbuotojui nustatyto vidurkiu¹⁹ (4,4 darbuotojai), STT šis rodiklis sudaro 4,2, palyginti su patalpų ploto tenkančio 1 darbuotojui vidurkiu (23 m²), bendras patalpų plotas tenkantis 1 STT darbuotojui sudaro 20 m², STT tarnybinių automobilių sąnaudos 1 kilometrui sudaro 0,58 Lt ir neviršija nustatyto tarnybinių automobilių sąnaudų 1 kilometrui vidurkio (0,81 Lt).

INSTITUCIJOS VEIKLOS SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Įstatymų nuostatomis įtvirtintas politinis nepriklausomumas. ▪ Veikla plėtojama viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo bei visuomenės antikorupcinio švietimo ir informavimo veiklos kryptimis, kurių gairės yra nustatomos kasmet remiantis žvalgybinės informacijos analize, praeitų kalendorinių metų operatyvinės veiklos rezultatais bei atsižvelgiant į pasikeitusias socialines, politines ir ekonomines aplinkybes. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nustatytas tinkamas teisinis reguliavimas. ▪ Pažangi, efektyviai veikianti ir lanksčiai į pokyčius reaguojanti institucija. ▪ Suburta išsilavinusių ir profesionalių darbuotojų komanda. ▪ Suformuota teigiama veiklos praktika (Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso taikymo, korupcijos prevencijos ir visuomenės antikorupcinio švietimo patirtis). ▪ Plėtojami kontaktai su užsienio partneriais, vykdančiais antikorupcinę veiklą. ▪ Didėjantis STT vaidmuo tarptautinio bendradarbiavimo srityje. ▪ Gerai išplėtotą informacijos technologijų ir telekomunikacijų infrastruktūra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepakankamai aiškūs STT veiklos vertinimo kriterijai. ▪ Nepakankama informacijos sklaida apie STT vykdomas korupcijos prevencijos ir visuomenės antikorupcinio švietimo priemones. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vis dar nepakankamai aukštas visuomenės pasitikėjimas STT. ▪ Sumažėjusios tarnybos finansinės išgalės. ▪ Menkos galimybės didinti tarnybos patrauklumą.
Galimybės	Grėsmės
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktyvus institucijos dalyvavimas formuojant bendrą kovos su korupcija politiką Lietuvoje. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kitų institucijų (sektorių) įtraukimas į kovą su korupcija, glaudesnis bendradarbiavimas. ▪ Nevyriausybinių organizacijų ir judėjimų įtraukimas į kovą su korupcija. ▪ STT integravimasis į bendrą ES kovos su korupcija sistemą: bendros ES antikorupcinės politikos formavimas, dalyvavimas ES antikorupciniuose projektuose, keitimasis kovos su korupcija patirtimi ir kt. ▪ Kovos su korupcija patirties perdavimas pereinamojo laikotarpio valstybėms. ▪ Galimybė gauti ES struktūrinę paramą. ▪ Kryptinga STT veikla didesniai 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korupcijos plitimas. ▪ Naujų ir globalių korupcijos apraiškų atsiradimas, korupcinių nusikaltimų „intelektualėjimas“. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Galimas tarnybos panaikinimas, papildomų funkcijų priskyrimas ar jų susiaurinimas. ▪ STT įtraukimas į politines diskusijas dėl atskirų tyrimų. ▪ Atsakomybės už NKKP priemonių vykdymą perkėlimas STT. ▪ Nepagrįsti lūkesčiai dėl tarnybos veiklos rezultatų (pvz., išsiaiškinti kiekvieną korupcijos atvejį). ▪ Visuomenės pakantumas korupcijai. ▪ Menkas visuomenės atsparumas informaciniam manipuliavimui (didelė žiniasklaidos

¹⁹ Atitinkami veiklos efektyvumo rodikliai / vidurkiai, nustatyti Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio koordinavimo departamente.

<p>nepakantumui korupcijai visuomenėje formuoti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Visuomenės pasitikėjimo didėjimas ir STT įvaizdžio gerėjimas. ▪ Kovos su korupcija priemonių ir metodų tobulinimas. ▪ Mokslinių tiriamųjų darbų panaudojimas kovojant su korupcija. ▪ Galimybė pakeisti ir priimti naujus įstatymus, kad palengvėtų kova su korupcija ar būtų sugriežtinama atsakomybė už korupcinius nusikaltimus. 	<p>įtaka visuomenės požiūriams ir elgsenai).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Negalėjimas įgyvendinti svarbių, veiklos pažangą skatinančių priemonių. ▪ Būtinybė mažinti faktiškai dirbančių darbuotojų skaičių. ▪ Įstatymų nuostatomis įtvirtinto politinio nepriklausomumo praradimas. ▪ Sumažėjęs STT finansavimas turės įtakos veiklos rezultatams. ▪ STT veiklos vertinimo orientavimas į kiekybinius, o ne į kokybinius rodiklius. ▪ Techninis, technologinis tarnybos materialinės bazės nusidėvėjimas (senėjimas).
---	--

Stiprybių panaudojimas galimybėms įgyvendinti

STT gebėjimas greitai reaguoti į pokyčius ir sukaupta veiklos patirtis leis įtraukti kitas institucijas (sektorius), nevyriausybinės organizacijas ir pilietinius judėjimus į kovą su korupcija ir aktyviai dalyvauti formuojant bendrą kovos su korupcija politiką.

Sukaupta teigiama veiklos patirtis, darbuotojų profesionalumas, išplėtota informacijos technologijų ir telekomunikacijų infrastruktūra sudarys sąlygas formuoti visuomenės nepakantumą korupcijai, gerinti STT įvaizdį ir didinti pasitikėjimą tarnyba.

Sėkminga tarptautinio bendradarbiavimo plėtra sudarys galimybes gauti didesnę ES pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros fondų paramą.

Sėkmingas tarptautinis bendradarbiavimas ir didėjantis STT vaidmuo leis integruotis į bendrą ES kovos su korupcija sistemą, perduoti patirtį pereinamojo laikotarpio valstybėms ir stiprinti dėmesį kovai su korupcija.

Silpnųjų šalinimas, pasinaudojant galimybėmis

Gerėjantis tarnybos įvaizdis lems tarnybos patrauklumo didėjimą.

Aktyvesnė informacijos sklaida apie STT vykdomas korupcijos prevencijos ir visuomenės antikorporinio švietimo priemones sudarytų sąlygas visuomenei gauti išsamesnės informacijos apie STT vykdomą veiklą, padėtų įsitraukti į kovą su korupcija, didintų jos pasitikėjimą STT.

Integracijos į bendrą ES kovos su korupcija sistemą metu gautos žinios ir patirtis, mokslinių tiriamųjų darbų panaudojimas suteiks galimybę tobulinti kovos su korupcija priemones ir metodus, suformuoti aiškius STT veiklos vertinimo kriterijus.

ES struktūrinė parama leis padidinti tarnybos finansines išgales.

Stiprybių panaudojimas grėsmėms sumažinti

Įstatymų nuostatomis įtvirtintas politinis nepriklausomumas ir suformuota teisinė bazė leis išvengti politinių diskusijų dėl atskirų tyrimų.

Suburta išsilavinusių ir profesionalių darbuotojų komanda ir aktyvi veikla, plėtojama trimis viena kitą papildančiomis korupcijos prevencijos, baudžiamojo persekiojimo bei visuomenės antikorporinio švietimo ir informavimo veiklos kryptimis, sudarys sąlygas aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis, mažinti jos plitimą, įtikinti visuomenę korupcijos keliama grėsme, skatinti aktyviai su ja kovoti.

Plėtojami kontaktai su užsienio partneriais, vykdančiais antikorporinę veiklą, didėjantis STT vaidmuo tarptautinio bendradarbiavimo srityje, suformuota teigiama veiklos praktika leis užkardyti naujų ir globalių korupcijos apraiškų atsiradimą, korupcijos plitimą.

Silpnųjų šalinimas, kad sumažėtų grėsmės

Visuomenės informavimas apie STT veiklą didins visuomenės nepakantumą korupcijai, skatins aktyviai su ja kovoti, didins atsparumą informaciniam manipuliavimui, sudarys sąlygas korupcijos plitimui mažėti, užkirs kelią naujoms korupcijos apraiškoms.

Aiškūs STT veiklos vertinimo kriterijai leis išvengti politinių diskusijų dėl STT naikinimo, papildomų funkcijų priskyrimo ar jų susiaurinimo, nepagrįstų lūkesčių dėl tarnybos veiklos rezultatų, atsakomybės už NKKP priemonių vykdymą perkėlimo STT.

Pakankamas tarnybos finansavimas užtikrins svarbių, veiklos pažangą skatinančių priemonių įgyvendinimą, leis išlaikyti reikalingą darbuotojų skaičių, laiku vykdyti įsipareigojimus.

EFEKTO VERTINIMO KRITERIJŲ TECHNINIS PRIEDAS

2011–2013 metai
(ataskaitinis laikotarpis)

Pavadinimas		Kodas
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		90.46.1902
Strateginis tikslas – sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje		01
Efekto kriterijus – Pasitikėjimo STT didėjimas – vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičiaus didėjimas ne mažiau kaip 2 proc.		E-01-01
1.	Apibrėžimas	Pasitikėjimo STT didėjimas – vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT skaičiaus didėjimas ne mažiau kaip 2 proc.
2.	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne.
3.	Pasirinkimo pagrindimas	<p>Pagrindinis visuomenės ir STT bendradarbiavimo rodiklis ir sėkmingos korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų prevencijos garantas yra pasitikėjimas institucija, todėl siekiant nustatyti visuomenės pasitikėjimo STT statistiką, nuostatų pokyčius, STT naudojasi Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos sociologinių gyventojų apklausų duomenimis.</p> <p>Viešosios nuomonės duomenys leidžia įvertinti STT veiklos, kaip paslaugų teikėjos visuomenei, naudą (informuotumą apie STT darbą, suvokiamą jos darbo efektyvumą, STT įvaizdį visuomenėje ir jos darbo lygį) ir pateikia naudingos informacijos, kuri padeda įvertinti pasiektą pažangą, kaip keičiasi visuomenės požiūris į STT, ir priimti sprendimus dėl tolesnės veiklos.</p>
4.	Skaičiavimo metodas	<p>Vertinimo kriterijaus vertinimo vienetas – skaitmeninė išraiška (procentais).</p> <p>Reikšmės apskaičiavimo (gavimo) formulė:</p> $x = \frac{a^1 + a^2 + \dots + a^n}{n}$ <p>Šioje formulėje:</p> <p>x – vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT veikla skaičius;</p> <p>a¹ – pirmojo mėnesio pasitikinčiųjų STT veikla skaitmeninė išraiška procentais;</p> <p>a² – antrojo mėnesio pasitikinčiųjų STT veikla</p>

		skaitmeninė išraiška procentais; a ⁿ – paskutiniojo mėnesio pasitikinčiųjų STT veikla skaitmeninė išraiška procentais; n – per metus atliktų sociologinių tyrimų skaičius (visumos vienetų skaičius). Vertinimo kriterijaus reikšmė laikytina vertinimo kriterijaus apskaičiavimo ir vertinimo atskaitos tašku, pagal kurį bus vertinama pasiekta pažanga – 44 proc.
5.	Duomenų šaltinis	Duomenų šaltinis: Lietuvos naujienų agentūros „Elta“ ir dienraščio „Respublika“ užsakymu atliekama visuomenės apklausa. Antrinis duomenų šaltinis.
6.	Duomenų auditas	Duomenų auditas nebuvo atliktas.
7.	Skaičiavimo reguliarumas	Kas mėnesį.
8.	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Viešųjų ryšių skyriaus viršininkas Darius Jagminas, tel. (8 5) 266 3327, el. p. darius@stt.lt ; Viešųjų ryšių skyriaus vyriausioji specialistė Julija Antanaitienė, tel. (8 5) 266 2755, el. p. spauda@stt.lt .
9.	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	Visuomenės apklausos rezultatai skelbiami viešai dienraštyje „Respublika“.

Pavadinimas		Kodas
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		90.46.1902
Strateginis tikslas – Sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje		01
Efekto kriterijus – Tarptautinės organizacijos „Transparency International“ atliekamo tyrimo „Korupcijos suvokimo indeksas“ rezultatai – išlaikyti 5.0 balų ribą, skiriančią valstybes, sugebančias pažaboti korupciją, nuo valstybių, kurios susiduria su rimtomis korupcijos problemomis, ir palaipsniui gerinti.		E-01-02
1.	Apibrėžimas	Tarptautinės organizacijos „Transparency International“ atliekamo tyrimo „Korupcijos suvokimo indeksas“ rezultatai – pasiekti ir išlaikyti 5,0 balų ribą, skiriančią valstybes, sugebančias pažaboti korupciją, nuo valstybių, kurios susiduria su rimtomis korupcijos problemomis.
2.	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne.
3.	Pasirinkimo pagrindimas	Tarptautinės organizacijos „Transparency International“ kasmet skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas (KSI), kuris yra vienas iš garsiausių pasaulyje korupcijos suvokimo tyrimų, atskleidžia kaip pasaulio valstybėms (tarp jų ir Lietuvai) sekasi kontroliuoti korupciją. KSI nustatomas įvertinant esamą padėtį pagal dešimties balų skalę, kai 0 – reiškia visiškai korumpuotą šalį, o 10 – labai skaidrią valstybę. Šis tyrimas netiesiogiai atspindi Lietuvos konkurencingumo

		lygi, kadangi dabartinę Lietuvos konkurencingumo padėtį aiškiausiai atskleidžia 4 tarptautinių institucijų vertinimai: Pasaulio valstybių konkurencingumo tyrimo vertinimas, Pasaulio ekonomikos forumo pateiktas konkurencingumo indeksas, Pasaulio banko atliktas verslo sąlygų vertinimas ir „Transparency International“ korupcijos suvokimo indeksas. Tarptautinių institucijų atlikti vertinimai nustato Lietuvos konkurencingumo stipriąsias ir silpnąsias vietas bei problemas.
4.	Skaičiavimo metodas	Vertinimo kriterijaus vertinimo vienetas – skaitmeninė išraiška (balai). Vertinimo kriterijaus reikšmė laikytina vertinimo kriterijaus apskaičiavimo ir vertinimo atskaitos tašku, pagal kurį bus vertinama pasiekta pažanga – 5,0 balai.
5.	Duomenų šaltinis	Prieiga per internetą: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/ http://www.transparency.lt/ . Antrinis duomenų šaltinis.
6.	Duomenų auditas	Duomenų auditas nebuvo atliktas.
7.	Skaičiavimo reguliarumas	Metų. Duomenys skelbiami kiekvienų metų IV ketvirtį.
8.	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Planavimo skyriaus viršininkė Violeta Grigalienė, tel. (8 5) 266 3390, el. p. violetag@stt.lt ; Planavimo skyriaus vyriausiasis specialistas Dainius Dudutis, tel. (8 5) 266 3309, el. p. dainiusd@stt.lt .
9.	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	Tarptautinė organizacija „Transparency International“ KSI skelbia nuo 1995 metų. Lietuvos KSI pradėtas skelbti 1999 metais. KSI nustatomas remiantis verslo atstovų apklausomis ir kitais ekspertiniais tyrimais, todėl yra svarbus informacijos šaltinis tarptautinėms politinėms institucijoms bei verslo ir finansų struktūroms, svarstančioms investicijų ar verslo projektus kurioje nors valstybėje.

Pavadinimas		Kodas
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		90.46.1902
Strateginis tikslas – Sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje		01
Efekto kriterijus – Nusikalstamumo rodikliai – mažiau Vidaus reikalų ministerijos Informatikos ir ryšių departamente užregistruotų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų		E-01-04
1.	Apibrėžimas	Nusikalstamumo rodikliai – mažiau Vidaus reikalų ministerijos Informatikos ir ryšių departamente užregistruotų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.
2.	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne.
3.	Pasirinkimo pagrindimas	Korupcijos paplitimui matuoti Lietuvoje kaip ir kitose valstybėse tradiciškai tarp kitų būdų naudojami nusikalstamumo statistiniai rodikliai, kurie leidžia atskleisti tyrimo proceso ypatybes, tendencijas ir raidos dėsningumus. Nusikalstamumo statistiniai rodikliai – tradicinis

		<p>nusikalstamumo būklės vertinimo įrankis, tačiau vien tik juo naudojantis realius korupcijos paplitimo pokyčius įvertinti sudėtinga dėl šiam reiškiniui būdingo itin didelio latentiško. Nusikalstamumo statistika atspindi tik užregistruotų nusikaltimų duomenis, tuo tarpu dalis iš jų dėl įvairių priežasčių į apskaitą neįtraukiami. Tokių nusikaltimų skaičius niekada nėra tiksliai žinomas. Be to, nusikalstamumo rodikliai priklauso ir nuo papildomų veiksnių, pavyzdžiui: teisėsaugos institucijų aktyvumo, gyventojų nepakantumo korupcijai ir pasiryžimo pranešti apie konkrečius korupcijos atvejus teisėsaugos institucijoms. Taigi pagal registruotų nusikalstamų veikų būklę, dinamiką ir struktūrą galima apytiksliai spręsti ir apie atitinkamus latentinio nusikalstamumo rodiklius.</p> <p>Išaiškintų nusikalstamų veikų ir asmenų, įtariamų (kaltinamų) korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymu, skaičiaus kitimas atskleidžia teisėsaugos institucijų veiklos veiksmingumą kovojant su korupcija.</p>
4.	Skaičiavimo metodas	<p>Vertinimo kriterijaus vertinimo vienetas – skaitmeninė išraiška.</p> <p>Vertinimo kriterijaus reikšmė laikytina vertinimo kriterijaus apskaičiavimo ir vertinimo atskaitos tašku, pagal kurį bus vertinama pasiekta pažanga – 55 kyšininkavimas / 350 papirkimas / 290 piktnaudžiavimas.</p>
5.	Duomenų šaltinis	<p>Prieiga per internetą: http://www.vrm.lt/fileadmin/ImageArchive/IRD/Statistika/. Antrinis duomenų šaltinis.</p>
6.	Duomenų auditas	Duomenų auditas nebuvo atliktas.
7.	Skaičiavimo reguliarumas	Mėnesio, metų.
8.	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	<p>Planavimo skyriaus viršininkė Violeta Grigalienė, tel. (8 5) 266 3390, el. p. violetag@stt.lt;</p> <p>Planavimo skyriaus vyriausiasis specialistas Juozas Rimkus, tel. (8 5) 266 3385, el. p. juozasr@stt.lt.</p>
9.	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas		Kodas
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba		90.46.1902
Strateginis tikslas – sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje		01
Efekto kriterijus – Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ nuomonės apie korupciją rezultatai – daugiau gyventojų ir verslininkų, manančių, kad korupcija per 5 metus sumažėjo.		E-01-05
1.	Apibrėžimas	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ nuomonės apie korupciją rezultatai – daugiau gyventojų ir verslininkų, manančių, kad korupcija per 5 metus sumažėjo.

2.	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne.
3.	Pasirinkimo pagrindimas	<p>Pasaulinėje praktikoje, vertinant ne tik korupcijos, bet ir bendrą kriminogeninę padėtį visuomenėje, vis dažniau pasitelkiami sociologiniai (viktimologiniai) metodai, ne vien oficiali teisėsaugos institucijų statistika.</p> <p>Vienas iš veiksmingiausių korupcijos kontrolės ir prevencijos mechanizmų yra korupcijos diagnostika (sociologiniai tyrimai), kurios tikslas – remiantis nacionalinėmis sociologinėmis apklausomis, nustatyti institucinį ir geografinį korupcijos paplitimą bei tas Lietuvos visuomenės gyvenimo sritis ir institucijas, kuriose korupcija paplitusi labiausiai. Tyrimo metu yra siekiama įvertinti: visuomenės nuostatas dėl korupcijos, jos lygį ir vaidmenį valstybėje, asmeninę susidūrimo su korupcijos (kyšių) atvejais patirtį; informacijos apie korupciją šaltinius ir požiūrį į antikorpucines priemones.</p> <p>Sociologinio tyrimo rezultatų panaudojimo galimybės labai plačios: pirma, su tyrimų duomenimis yra supažindinama visuomenė; antra, atsižvelgusi į juos, STT nustato atitinkamų metų veiklos tikslų įgyvendinimo prioritetus; trečia, tyrimo apibendrinta informacija pateikiama institucijoms (sektoriams), kurių veiklos sritys (procedūros) respondentų įvardijamos kaip labiausiai korumpuotos, ir taip siekiama šalinti korupcijos atsiradimo priežastis bei sąlygas; į juos atsižvelgiama rengiant Lietuvos nacionalinę kovos su korupcija programą, kitus dokumentus; šiais duomenimis remiasi tarptautinės organizacijos rengdamos analitines ataskaitas.</p> <p>Sociologinio tyrimo duomenys leidžia įvertinti viešojo administravimo subjektų įgyvendinamų antikorpucinių iniciatyvų, korupcijos prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo priemonių veiksmingumą, taip pat Lietuvoje tęsiama tradicija tirti nuostatas dėl korupcijos.</p>
4.	Skaičiavimo metodas	<p>Vertinimo kriterijaus vertinimo vienetas – skaitmeninė išraiška procentais.</p> <p>Reikšmės apskaičiavimo formulė:</p> <p>Ankstesnių sociologinių tyrimų duomenų (nuomonės apie korupcijos masto pokyčius) procentinės dalies palyginimas su paskutiniojo tyrimo duomenimis.</p> <p>Vertinimo kriterijaus reikšmė laikytina vertinimo kriterijaus apskaičiavimo ir vertinimo atskaitos tašku, pagal kurį bus vertinama pasiekta pažanga – 6 proc. gyventojų / 17 proc. verslininkų.</p>
5.	Duomenų šaltinis	<p>Duomenų šaltinis: Sociologinis tyrimas gali būti organizuojamas bei</p>

		vykdomas STT ir / ar nevyriausybines organizacijos dalyvaujant viešosios nuomonės tyrimo kompanijoms. Antrinis duomenų šaltinis.
6.	Duomenų auditas	Duomenų auditas nebuvo atliktas.
7.	Skaičiavimo reguliarumas	Kas antri metai.
8.	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Korupcijos prevencijos valdybos Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas Vidmantas Mečkauskas, tel. (8 5) 266 2745, el. p. vidmantasm@stt.lt; Korupcijos rizikos skyriaus vyriausiasis specialistas Ryšardas Burda, tel. (8 5) 266 2742, el. p. rburda@stt.lt.
9.	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	Nuo 2001 metų atliekamo diagnostinio sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ metodika sukurta atsižvelgiant tiek į tarptautinę, tiek į nacionalinę sociologinių korupcijos, vertybių bei viktimologinių tyrimų patirtį. Tyrimo metodologija išsamiai aprašoma pristatant tyrimo rezultatus.

1. Lentelės eilutėje „Apibrėžimas“ paaiškinama, kas vertinimo kriterijumi vertinama, jeigu tai nėra akivaizdu iš kriterijaus formuluotės. Pateikiami vertinimo kriterijaus formuluotės specifinių terminų apibrėžimai. Tai užtikrina, kad vertinimo kriterijus būtų vienodai interpretuojamas skirtingų skaitytojų ir suprantamas ne specialistui. Jeigu iš vertinimo kriterijaus formuluotės akivaizdu, kas vertinama, ir joje neįvartojami terminai, kurie galėtų būti neaiškūs ar skirtingai interpretuojami, ši eilutė nepildoma.

2. Lentelės eilutėje „Ar tai naujas vertinimo kriterijus“ nurodoma „taip“, jeigu tai parengtas naujas vertinimo kriterijus arba toks kriterijus, kurio reikšmei apskaičiuoti ataskaitiniu laikotarpiu pradėti naudoti duomenys iš kito duomenų šaltinio arba taikomi tie patys duomenys, bet naujas skaičiavimo metodas, nurodoma atitinkama priežastis. Jeigu tas pats vertinimo kriterijus buvo taikytas praėjusį ataskaitinį laikotarpį, nurodoma „ne“.

3. Lentelės eilutėje „Pasirinkimo pagrindimas“ nurodomos svarbiausios vertinimo kriterijaus pasirinkimo priežastys:

3.1. jeigu šis vertinimo kriterijus leidžia įvertinti Vyriausybės veiklos prioriteto įgyvendinimą, visuomenės nuostatų pokyčius ar veiklos efektyvumą, nurodoma (taip pat gali būti pateikiamas trumpas pagrindimas);

3.2. kodėl šis vertinimo kriterijus pasirinktas iš galimų alternatyvių to paties lygmens vertinimo kriterijų atitinkamo tikslo ar uždavinio įgyvendinimui įvertinti.

4. Lentelės eilutėje „Skaičiavimo metodas“ nurodomi vertinimo kriterijaus vertinimo vienetai, aprašomas reikšmės apskaičiavimo (gavimo) metodas ar formulė (jeigu taikoma) ir paaiškinami naudojami kintamieji. Pavyzdžiui, vertinimo kriterijumi vertinant rūkymo masto mažėjimą, gali būti naudojama formulė:

$$\left(\frac{x}{y}\right) \times 100$$

Šioje formulėje:

x – 18 metų ar vyresni respondentai, atsakę „taip“ į klausimą „Ar šiuo metu priskirtumėte save prie rūkančiųjų?“;

y – bendras apklausoje dalyvavusių 18 metų ar vyresnių respondentų skaičius.

Šioje lentelės eilutėje nurodoma ir vertinimo kriterijaus reikšmė, kuri laikytina vertinimo kriterijaus apskaičiavimo ir vertinimo atskaitos tašku, pagal kurį bus vertinama pasiekta pažanga.

Šios eilutės neprivaloma pildyti, jeigu vertinimo kriterijaus reikšmė gaunama iš Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Eurostato, tarptautinių organizacijų ar kitų patikimų duomenų šaltinių, kuriuose paaiškintas atitinkamos reikšmių apskaičiavimo metodas, tačiau siūloma pateikti nuorodą į atitinkamą paaiškinimą.

5. Lentelės eilutėje „Duomenų šaltinis“ nurodomas duomenų šaltinis, iš kurio imami duomenys vertinimo kriterijaus reikšmei apskaičiuoti. Vertinimo kriterijų reikšmėms apskaičiuoti gali būti naudojami pirminiai duomenų šaltiniai, pavyzdžiui, institucijos duomenys, arba antriniai duomenų šaltiniai, pavyzdžiui, statistiniai duomenys, visuomenės nuomonės tyrimo duomenys, kitų valdžios ar ne valdžios institucijų renkami duomenys, tarptautinių organizacijų renkami duomenys, vertinimų, tyrimų ir kiti duomenys. Jeigu naudojami tyrimo duomenys, šioje eilutėje įrašoma institucija, tyrimo pavadinimas, o jeigu yra galimybė, – autorius, taip pat gali būti nurodoma duomenų bazė ar pateikiama nuoroda į kitą šaltinį, iš kurio imami duomenys vertinimo kriterijaus reikšmei apskaičiuoti.

6. Lentelės eilutėje „Duomenų auditas“ nurodoma, ar:

6.1. Vidaus audito skyrius atliko veiklos ar finansų auditą, kurio metu buvo tikrinami vertinimo kriterijaus duomenys, audito pavadinimas, atlikimo data ir numeris;

6.2. Valstybės kontrolė arba kita išorės audito institucija atliko veiklos ar finansų auditą, kurio metu buvo tikrinami vertinimo kriterijaus duomenys, audito pavadinimas, atlikimo data ir numeris;

6.3. duomenų auditas nebuvo atliktas.

7. Lentelės eilutėje „Skaičiavimo reguliarumas“ nurodoma, koku periodiškumu renkami duomenys apie vertinimo kriterijaus vykdymą, pavyzdžiui, „mėnesio“, „ketvirčio“, „pusės metų“, „metų“, o jeigu įmanoma, nurodomas mėnuo ir diena, kada duomenys vertinimo kriterijaus reikšmei paimami iš tam tikro duomenų šaltinio.

8. Lentelės eilutėje „Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo“ nurodomas institucijos darbuotojo, kuris tiesiogiai atsakingas už vertinimo kriterijaus vykdymą ar renka duomenis apie jo vykdymą, vardas ir pavardė, pareigos, elektroninio pašto adresas ir telefono numeris.

Eilutėje „Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą“ institucija gali nurodyti kitus naudojamus vertinimo kriterijaus kokybės užtikrinimo metodus.

---

1 lentelė. 2011-2013 -ųjų metų programų asignavimai ir valdymo išlaidos

(tūkst. litų)

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	2011-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2012-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2013-ųjų metų asignavimai			
		iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų		
			išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti
			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui	
1.	Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija (03 06 01 09)	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163
	iš jų valdymo išlaidos	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163
2.	Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija (10.02.01.01)	575	575			575	575			575	575		
	Iš viso asignavimų programoms	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163
	iš jų valdymo išlaidos (03 06 01 09)	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163	18170	17007	11417	1163
	Valdymo išlaidų dalis, procentais	96,93	96,73	100	100	96,93	96,73	100	100	96,93	96,73	100	100

2 lentelė. 2011 – 2013-ųjų metų programos tikslai, uždaviniai, priemonės ir asignavimai

(tūkst. litų)

Tikslo, uždavinio, priemonės kodas	Tikslo, uždavinio, priemonės pavadinimas	2011-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2012-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2013-ųjų metų asignavimai				Tarpinstitucinio veiklos plano kodas, Vyriausybės prioriteto kodas
		iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			
			išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti	
			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui		
01	Sumažinti ir kontroliuoti korupciją valstybėje													
10 04	Kovos su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencijos programa	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163	
	Tikslas:													
01 04 04	Sudaryti sąlygas institucijos, kovojančios su korupcija, sėkmingai veiklai	16239	16209	11417	30	16239	16209	11417	30	16239	16209	11417	30	
	Uždavinys:													
01 04 04 01	Sudaryti funkcionalias ir tarnybos patrauklumą didinančias darbo sąlygas STT darbuotojams, aprūpinti juos būtinomis priemonėmis veiklai vykdyti ir tobulinti	558	528		30	558	528		30	558	528		30	
	Priemonė:													
01 04 04 01 01	Informacijos valdymo sistemų saugumo, nepertraukiamo funkcionavimo užtikrinimas, atnaujinimas ir plėtra	84	54		30	84	54		30	84	54		30	
01 04 04 01 02	Patogių, higienos normas atitinkančių darbo ir poilsio vietų sukūrimas	474	474			474	474			474	474			
	Uždavinys:													
01 04 04 02	Užtikrinti darbuotojų socialines garantijas	15651	15651	11417		15651	15651	11417		15651	15651	11417		
01 04 04 02 01	Darbo užmokesčio ir socialinių išmokų (pašalpų) tinkamas	15076	15076	11417		15076	15076	11417		15076	15076	11417		

	apskaičiavimas ir išmokėjimas laiku												
01 04 04 02 02	Pensijų tinkamas apskaičiavimas ir išmokėjimas laiku	575	575		575	575			575	575			
	Uždavinys:												
01 04 04 03	Sudaryti sąlygas STT darbuotojams įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų institucijos efektyviai veiklai užtikrinti	30	30		30	30			30	30			
	Priemonė:												
01 04 04 03 01	STT darbuotojų gebėjimo užkardyti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ugdytas ir pasirengimas dalyvauti vystomojo bendradarbiavimo projektuose	5	5		5	5			5	5			
01 04 04 03 02	Efektyvesnės sąveikos su Lietuvos ir užsienio partneriais užtikrinimas	25	25		25	25			25	25			
01 04 04 03 03	Kovos su korupcija patirties perdavimas Azerbaidžiano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamentui įgyvendinant Europos Komisijos finansuojamą „Dvynių“ projektą												
	Tikslas:												
01 04 05	Greitai, išsamiai ir teisėtai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas	2258	1125	1133	2258	1125		1133	2258	1125		1133	
	Uždavinys:												
01 04 05 01	Efektyvus veiklos planavimas ir valdymas išlaikant gebėjimus vienu metu atlikti 130 tyrimų bei nagrinėti 50 asmenų skundų ir pranešimų	2258	1125	1133	2258	1125		1133	2258	1125		1133	
	Priemonė:												

01 04 05 01 01	Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų užkardymas	1952	819		1133	1952	819		1133	1952	819		1133
01 04 05 01 02	Darbuotojų aprūpinimas valstybės registru, kadastrų duomenis, būtinais veiklai vykdyti	4	4			4	4			4	4		
01 04 05 01 03	Sąlygų ir būdų pranešti apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas optimizavimas	302	302			302	302			302	302		
	Tikslas:												
01 04 06	Aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas	150	150			150	150			150	150		
	Uždavinys:												
01 04 06 01	Bendradarbiaujant su kitomis viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis, sukurti ir plėtoti efektyvią korupcijos prevencijos sistemą, leidžiančią aptikti sistemas ir procedūras, sudarančias prielaidas korupcijai ir jas šalinti	150	150			150	150			150	150		
	Priemonė:												
01 04 06 01 01	Institucijos gebėjimų aptikti korupcijos priežastis ir sąlygas, panaudojant mokslinius ir sociologinius tyrimus, didinimas	0	0			0	0			0	0		
01 04 06 01 02	Korupcijos lygio valstybės ir savivaldybių institucijų veiklos srityse analizė, korupciniu požiūriu labiausiai rizikingų sričių indentifikavimas	150	150			150	150			150	150		
	Tikslas:												
01 04 07	Formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai ir kurti teigiamą STT įvaizdį	98	98			98	98			98	98		
	Uždavinys:	4,8	4,8			4,8	4,8			4,8	4,8		

01 04 07 01	Identifikuoti tikslines visuomenės grupes ir jas įtikinti korupcijos keliama grėsme, skatinti aktyviai su ja kovoti	4,8	4,8			4,8	4,8			4,8	4,8		
	Priemonė:												
01 04 07 01 01	Antikorupcinių renginių organizavimas bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose, valstybės įstaigose bei kitose organizacijose	4,8	4,8			4,8	4,8			4,8	4,8		
	Uždavinys:												
01 04 07 02	Siekti palankaus STT veiklos vertinimo	93,2	93,2			93,2	93,2			93,2	93,2		
	Priemonė:												
01 04 07 02 01	Objektyvios informacijos apie STT veiklą kovojant su korupcija sklaida, visuomenės nuomonės dėl STT veiklos formavimas, nuomonių priežastingumo ir informacijos poreikių vertinimas	93,2	93,2			93,2	93,2			93,2	93,2		
	Iš viso asignavimų programai												
	Iš jų pagal finansavimo šaltinius:												
	1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas												
	iš jo:												
	1.1. bendrojo finansavimo lėšos	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163	18745	17582	11417	1163
	1.2. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	148,999											
	1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos												
	2. Kiti šaltiniai												

3 lentelė. Rezultato ir produkto vertinimo kriterijai ir jų reikšmės

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	2011-ųjų metų planas	2012-ųjų metų planas	2013-ųjų metų planas	(n+x)-ųjų metų planas
	<u>4-ajam programos tikslui</u> „Sudaryti sąlygas institucijos, kovojančios su korupcija, sėkmingai veiklai“:				
	1-ajam uždaviniui „Sudaryti funkcionalias ir tarnybos patrauklumą didinančias darbo sąlygas STT darbuotojams, aprūpinti juos būtinomis priemonėmis veiklai vykdyti ir tobulinti“:				
R-01-01-01	Didesnės investicijos į ilgalaikio turto atnaujinimą ir plėtrą, palyginti su ankstesniais metais	6,2 proc.	6,2 proc.	6,2 proc.	
P-01-01-01-01	Planuotų ir įgytų specialių techninių priemonių skaičiaus santykis, procentais	100	100	100	
P-01-01-01-02	Planuotų ir įgytų kitų techninių priemonių skaičiaus santykis, procentais	100	100	100	
P-01-01-01-19	Panaudota asignavimų ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti, sukurti ir esamam materialiajam turtui atnaujinti, procentais	100	100	100	
	2-ajam uždaviniui „Užtikrinti darbuotojų socialines garantijas“:				
R-01-01-02	Mažėjantis iš tarnybos atleistų darbuotojų skaičius, palyginti paskutinių trejų metų vidurkiu	7 proc.	6 proc.	5 proc.	
P-01-01-02-04	Darbo užmokesčio ir socialinių išmokų (pašalpų) tinkamas apskaičiavimas ir išmokėjimas laiku (procentais)	100	100	100	
P-01-01-02-05	Pensijų tinkamas apskaičiavimas ir išmokėjimas laiku (procentais)	100	100	100	
	3-ajam uždaviniui „Sudaryti sąlygas STT darbuotojams įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų institucijos efektyviai veiklai užtikrinti“:				
R-01-01-03	Mažėjantis gautų skundų dėl STT pareigūnų veiklos skaičius, proc.	0,4 proc.	0,3 proc.	0,3 proc.	
P-01-01-03-01	Bendras valandų, skirtų kvalifikacijai tobulinti skaičius	3000	3000	3000	
P-01-01-03-02	Kėlusių kvalifikaciją darbuotojų skaičius	100	100	100	
P-01-01-03-04	STT darbuotojų, dalyvavusių tarptautinių organizacijų organizuojamuose antikorupciniuose renginiuose, skaičius	5	5	5	
P-01-01-03-05	STT darbuotojų, dalyvavusių perduodant patirtį pereinamojo laikotarpio valstybėms, skaičius	5	5	0	

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	2011-ųjų metų planas	2012-ųjų metų planas	2013-ųjų metų planas	(n+x)-ųjų metų planas
P-01-01-03-06	Tarptautinių antikorupcinių renginių, kuriuose dalyvavo STT pareigūnai, skaičius	5	5	5	
P-01-01-03-07	STT įgyvendinamų tarptautinių projektų skaičius	1	1	0	
P-01-01-03-08	STT darbuotojų kvalifikacijos kėlimui skiriamos lėšos (ne mažiau kaip 1 proc. nuo darbo užmokesčiui skiriamų asignavimų) procentais	0,04	0,04	0,04	
P-01-01-03-09	Įgyvendinti veiklų kriterijai, nurodyti Europos Komisijos finansuojamo „Dvynių“ projekto „Parama Azerbaidžano Respublikos generalinės prokuratūros Kovos su korupcija departamentui“ sutartyje.	įgyvendinta			
P-01-01-03-11	Įgyvendintas valstybės projektų planavimo būdu projektas „STT personalo kvalifikacijos tobulinimas“ finansuojamas ES lėšomis, kurio metu apmokyta nustatytas darbuotojų skaičius	154			
	<u>5-ajam programos tikslui</u> „Greitai, išsamiai ir teisėtai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas“:				
	1-ajam uždaviniui „Efektyvus veiklos planavimas ir valdymas išlaikant gebėjimus atlikti 130 tyrimų bei nagrinėti 50 asmenų skundų ir pranešimų“:				
R-01-02-01	Asmenų, pranešančių apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, skaičiaus didėjimas, palyginti su trejų metų vidurkiu	55	60	60	
R-01-02-02	Didesnis baigtų kaltinamojo akto surašymu, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ar pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka ikiteisminių tyrimų skaičius, palyginti su trejų metų vidurkiu	min. 50	min. 50	min. 50	
P-01-02-01-01	Didesnis pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius, palyginti su trejų metų vidurkiu.	min. 105	min. 105	min. 105	
P-01-02-01-02	Vidutinė ikiteisminių tyrimų trukmė (virš metų trukusių ikiteisminių tyrimų dalis)	max. 30 proc.	max. 30 proc.	max. 30 proc.	
P-01-02-01-03	Didesnis išaiškintų asmenų, padariusių korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, skaičius, palyginti su trejų metų vidurkiu.	min. 200	min. 210	min. 220	
P-01-02-01-04	Didesnis nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičius, palyginti su trejų metų vidurkiu.	min. 330	min. 350	min. 350	
	<u>6-ajam programos tikslui</u> „Aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas“:				

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	2011-ųjų metų planas	2012-ųjų metų planas	2013-ųjų metų planas	(n+x)-ųjų metų planas
	<u>6-ojo programos tikslas:</u> 1-ajam uždaviniui „Bendradarbiaujant su kitomis viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis, sukurti ir plėtoti efektyvią korupcijos prevencijos sistemą, leidžiančią aptikti sistemas ir procedūras, sudarančias prielaidas korupcijai ir jas šalinti“:				
R-01-03-05	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ korupcinės patirties vertinimo rezultatai – mažiau asmenų, teigiančių, kad tam tikroje institucijoje tvarkant reikalus buvo leidžiama suprasti, kad norima kyšio ar dovanos per 5 metus	50 proc. gyventojų/ 50 proc. verslininkų	-	-	
R-01-03-06	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ korupcinės patirties vertinimo rezultatai – mažiau asmenų, nors kartą davusių kyšį per 5 metus	42 proc. gyventojų/ 22 proc. verslininkų	-	-	
R-01-03-07	Tendencija, rodanti kyšio prievartavimo indekso gerėjimą pagal nustatytas STT vykdomas korupcijos prevencijos prioritetines kryptis, per 5 metus	0.213	-	-	
R-01-03-08	Tendencija rodanti kyšio davimo indekso gerėjimą pagal nustatytas STT vykdomas korupcijos prevencijos prioritetines kryptis	0.227	-	-	
P-01-03-01-01	Atliktų korupcijos rizikos analizių valstybės ar savivaldybių įstaigų veikloje skaičius	11	11	11	
P-01-03-01-02	Antikorupcinių požiūriu įvertintų teisės aktų ir jų projektų skaičius	120	120	120	
P-01-03-01-03	Patikrintų asmenų siekiančių eiti arba einančių pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje skaičius	350	350	350	
	<u>7-ajam programos tikslui</u> „Formuoti visuotinį nepakantumą korupcijai ir kurti teigiamą STT įvaizdį“: 1-ajam uždaviniui „Identifikuoti tikslines visuomenės grupes ir jas įtikinti korupcijos keliamą grėsmę, skatinti aktyviai su ja kovoti“:				
R-01-04-01	Didesnis vidutinis metinis pasitikinčiųjų nei nepasitikinčiųjų STT ²⁰ vykdoma veikla skaičius	46 pasitikinčių / 36 proc. nepasitikinčių	47 pasitikinčių / 35 proc. nepasitikinčių	48 pasitikinčių / 34 proc. nepasitikinčių	
R-01-04-02	Mažesnis anonimiškai gautų pranešimų, prašymų, skundų apie viešojo administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytus asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimus skaičius	21 proc.	20 proc.	20 proc.	
R-01-04-03	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ rezultatai – daugiau asmenų, žinančių kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį	30 proc. gyventojų/ 50 proc. verslininkų	-	-	-

²⁰ Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenimis

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	2011-ųjų metų planas	2012-ųjų metų planas	2013-ųjų metų planas	(n+x)-ųjų metų planas
R-01-04-04	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ rezultatai – daugiau asmenų, žinančių ir mažiau nežinančių kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį palyginti su paskutiniųjų metų tyrimais	Žinančiųjų 30 proc. gyventojų/ 53 proc. verslininkų Nežinančiųjų 46 proc. gyventojų/ 30 proc. verslininkų	-	-	-
R-01-04-05	Sociologinio tyrimo „Korupcijos žemėlapis“ rezultatai - norinčiųjų dalyvauti kovoje su korupcija skaičiaus didėjimas ir nenorinčiųjų dalyvauti antikorupcinėje veikloje mažėjimas, palyginti su paskutiniųjų metų tyrimais	Norinčiųjų 24 proc. gyventojų/ 37 proc. verslininkų Nenorinčiųjų 44 proc. gyventojų/ 43 proc. verslininkų	-	-	-
	1-ajam uždaviniui „Identifikuoti tikslines visuomenės grupes ir jas įtikinti korupcijos keliamo grėsme, skatinti aktyviai su ja kovoti“:				
P-01-04-01-01	Antikorupcinių paskaitų skaičius	46	46	46	
P-01-04-01-02	Antikorupcinių renginių skaičius	2	2	2	
	<u>7-ojo programos tikslo:</u> 2-ajam uždaviniui „Siekti palankaus STT veiklos vertinimo“:				
P-01-04-02-01	Informacinių pranešimų žiniasklaidai skaičius	140	140	140	
P-01-04-02-02	Antikorupcinių publikacijų skaičius	10	10	10	

STT Planavimo skyriaus viršininkė Violeta Grigalienė, tel. (8 5) 266 3390